



NARVA LINNA MUNITSIPAAL- HARIDUSSÜSTEEMI ARENGUKAVA 2030

Lisa 1. Lähteolukorra analüüs

Detsember 2021/**Juuni** 2022

Sisukord

Sisukord	2
1 Metoodika	3
2 Hariduskorraldus Narva linnas	10
2.1 Alusharidus	11
2.2 Üldharidus	14
2.3 Huviharidus	20
2.4 Muud õppimisvõimalused	22
2.5 Töötajaskond	25
2.6 Finantseerimine ja taristu	28
3 Demograafiline olukord ja prognoos	33
3.1 Rahvastiku ülevaade	33
3.2 Vajaduse prognoos	37
4 Haridusvaldkonna peamised poliitikad	41
5 Intervjuude kokkuvõtted	46
6 Põhisõnumid	49

1 Metoodika

Narva haridusvaldkonna lähteolukorra analüüs on **munitsipaalharidussüsteemi arengukava 2030 lisa**, milles antakse ülevaade seni toimunud, ja tuuakse välja peamised lahendamist vajavad küsimused.

Analüüs viidi läbi neljas etapis, millest kolm esimest toimus paralleelselt ja neljas tegevuskava koostamise eel:

1. Kvantitatiivne andmeanalüüs (august 2021–veebruar 2022)
2. Dokumendianalüüs (november–detsember 2021)
3. Kvalitatiivne analüüs (november 2021–veebruar 2022)
4. Haridusvõrgu optimeerimise kriteeriumite määratlemine (veebruar–märts 2022)

1. Kvantitatiivne andmeanalüüs

Andmeanalüüsi mahukaim osa hõlmas rahvastiku ülevaadet ja -prognoosi, mis koostati Narva linna arengukava raames. Lisaks esitati Narva linna Kultuuriosakonnale **andmepäring**, mis hõlmas Eesti Hariduse Infosüsteemi kirjeid lasteaedade ja koolide õpilaste, lasteaialiste hariduslike erivajaduste ja tugiteenuste, klassikomplektide, tegevuskohtade arvestusliku maksumuse, üldist, tõhustatud ja erituge saavate õpilaste, olemasolevate ja puuduolevate tugispetsialistide, töökohtade koosseisude, huviringide ja huviharidusasutuste kohta.

Rahvastikuprognoos on koostatud enimkasutataval kohortkomponendi ehk vanusnihke meetodil. Vanusnihke meetodil koostatud prognoos näitab rahvastikku moodustavate aastakäikude suuruse sammsammulist teisenemist ühest kalendriaastast järgmisse. Igal aastal lisab sündimus prognoositavasse rahvastikku ühe uue sündipõlvkonna, vanemate aastakäikude suurus aga väheneb surnute arvu võrra. Avatud rahvastiku puhul muudab aastakäikude suurus ka ränne. Vanusnihke põhimõttel tehtud prognoosi väljund on eri aastakäikude suurus tulevikus.

Tulevast rahvaarvu ja rahvastiku koosseisu mõjutavad kaks olulist tegurit — prognoosi hetkeks kujunenud rahvastiku vanuskoosseis ja see, mis juhtub sündimuse, suremuse ja rändega prognoosiperioodil. Prognoosi lähteaasta rahvastiku vanuskoosseis on prognoosi hetkeks juba kujunenud ehk see mõjutab ühtemoodi kõiki prognoosistsenaariume. Seega tekib stsenaariumite vaheline erinevus sündimus-, suremus- ja rändekäitumisest.

Prognoos on koostatud aastateks 2021–2040, mis demograafilisel ajaskaalal vastab enam kui ühe põlvkonna pikkusele vaatele. Kuni 16-aastaselt perioodil on rahvastikuarengute peamiseks mõjutajaks rändeprotsessid, seejärel aga eelkõige soo-vanuskoosseis ning sündimus- ja suremuskäitumine. Milliseks reaalsuses kujuneb rahvastiku dünaamika esimesel prognoosipoleel, sõltub seega peamiselt siiski lähituleviku tegelikust rändekäitumisest.

Prognoos lähtub stabiilse arengu eeldusest ehk ei näe ette suuri ja ootamatuid muutusi, mida on võimatu ennustada. Samas peab arvestama, et majandus on tsükliline ja kriisid omavad olulist mõju elanikkonna rände- ja ka sündimuskäitumisele. Ka nn koroonakriisi mõjust (või

selle puudumisest) nimetatud protsessidele saab selgust alles järgmiste aastate statistilistest andmetest.

Prognoosis on koostatud baas-stsenaarium ja rändestsenaarium. Baas-stsenaariumis eeldatakse tavapäraselt, et tegemist on suletud rahvastikuga, mis tähendab, et selle koostamisel rännet ei arvestata ning analüüsitakse sündimus- ja suremuskäitumise mõju tuleviku rahvastiku arengule. Seega iseloomustab baas-stsenaarium tänaseks kujunenud rahvastiku sisemist taastevõimet. Rändestsenaariumis on arvestatud väljarände jätkumisega linnast. Prognoosistsenaariumite koostamiseks on kasutatud tarkvara *Spectrum*.

Lähtuvalt rahvastiku- ja haridusanalüüsist on püstitatud järgnevad üldised eeldused, mis jäävad kehtima kogu prognoosiperioodi jooksul:

- Alushariduses (sõime- ja lasteaiakohad) osalevad 1,5 kuni 6 (k.a) aastased lapsed, põhihariduses osalevad 7–15-aastased lapsed (ja gümnaasiumihariduses 16–18-aastased lapsed).
- Põhikooli ja gümnaasiumi teenusevajadus tekib jooksva aasta 1. septembri seisuga. Arvestatud on proportsiooniga, mille kohaselt läheb 1. klassi 74% siseneva aasta ja 26% sellest vanema aasta lastest.

Prognoosi väljundiks on linna rahvaarv tulevikus erinevates vanuserühmades, millest saab tuletada hinnangulise teenusevajaduse alus- ja põhihariduse kohta.

Kuigi tulemused on esitatud ühe lapse täpsusega, tuleb siiski arvestada, et tegemist on hinnanguliste arvudega ning olulisem on prognoosist ilmnev suundumus nii elanikkonna erinevates vanusrühmades kui ka erinevatel haridusastmetel.

- Baas-stsenaariumile (joonistel A) on püstitatud eeldused, kus rändeprotsessidega ei ole arvestatud ehk stsenaarium iseloomustab rahvastiku sisemist taastevõimet. Sündimuse aluseks on summaarne sündimuskordaja 1,5 viljakas eas naise kohta. Kordaja jääb samale tasemele terveks prognoosiperioodiks. Suremuse puhul on aluseks Ida-Viru maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastal 2018/2019 (meestel 70,52 ja naistel 80,56 eluaastat), mis jääb muutumatuks prognoosiperioodi lõpuni.
- Rändestsenaariumis (joonistel B) on arvestatud sama väärtusega summaarse sündimuskordajaga kui baas-stsenaariumis. Rände-eelduseks on väljaränne mahus 400 elanikku lähteaastal, rändemaht väheneb ajas¹. Arvestatud on soo- ja vanusrühmade lõikes diferentseeritud rändajate vanusstruktuuriga. Põhiosa väljarändest toimub vanuses 20–39 eluaastat, vanuserühm 0–9 ei rända. Suremuse puhul on aluseks Ida-Viru maakonna meeste ja naiste oodatav eluiga sünnimomendil aastal 2018/2019 (meestel 70,52 ja naistel 80,56 eluaastat), mis kasvab prognoosiperioodi lõpuni, jõudes aastal 2040 tasemele meestel 74,2 ja naistel 82,5 eluaastat.

¹ Kui eeldada, et rändemaht jääb kogu prognoosiperioodil samaks, oleks tulemuseks linna inimtühjaks muutumine. Ka ei ole realistlik, et rändemaht ei vähene – rändavad peamiselt nooremad vanusegrupid, kelle arvukus ajas järjepanu väheneb – 1980.–1990. aastatel sündinud suured põlvkonnad liiguvad peatselt peamisest rändeeast välja. Seega muutub ka rändemaht väiksemaks.

Rahvastikuprognoozi väljundiks on rahvaarv vanuserühmades. Kui ka tuleviku väljaränne osutub eeldatust väiksemaks, siis **arvestades toimunud rahvastikusündmusi, on tõenäosim siiski rändestsenaariumile lähedane olukord** (joonistel B).

2. Dokumendianalüüs

Dokumendianalüüs hõlmas haridusvaldkonda käsitlevate uuringute ja arengukavade läbitöötamist, loomaks vajalikku konteksti. Muuhulgas võeti arvesse järgmisi dokumente:

- Strateegia Eesti 2035
- Eesti Haridusvaldkonna arengukava 2021–2035
- Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava
- Ida-Virumaa arengustrateegia (eelnõu)
- Narva linna arengukava (eelnõu)
- Narva noorsootöö arengukava 2021–2026

Samuti töötati tausta selgitamise huvides läbi mitmesugused muud õigusaktid, sh kokkulepe riigi ja linna vahel riigigümnaasiumide loomiseks ning eelmised Narva linna haridust käsitlevad arengudokumendid.

3. Kvalitatiivne analüüs²

Kvalitatiivse analüüsi eesmärk oli selgitada välja erinevate osapoolte subjektiivsed hinnangud Narva hariduselu kohta, mõistmaks täpsemalt valdkonna tugevusi ja lahendamist vajavaid küsimusi. Samuti saadi sisendit strateegia koostamiseks. Kvalitatiivse analüüsi käigus:

- Viidi läbi fookusgrupi intervjuud³ (8) koolide ja lasteaedade lapsevanematega, juhtidega, õpetajatega, õpilastega ja huvihariduse esindajatega. Nende käest küsiti tugevusi ja probleeme viies vaates – juhtimine ja eestvedamine, õppe- ja kasvatustöö,

² Kvalitatiivse analüüsi (nagu ka teiste kvalitatiivsete uurimismeetodite) puhul ei taotleta valimi representatiivsust ega üldistatavust. Valim koostatakse vastavalt põhjendatud tunnuste kogumile.

³ Fookusgrupp (Vihalemm, 2014) on struktureeritud küsitluskava järgi toimuv vestluslik rühmaintervjuu, millel on kindel, küllalt kitsas teemafookus ning eesmärk saavutada vestluses osalevate informantide omavaheline stimulatsioon. Valimi moodustamiseks on mitmeid võimalusi. Antud juhul oli tegemist homogeense valikuga – informantide rühm oli 1–2 tunnuse baasil taotluslikult sarnane (õpilased, õpetajad, lapsevanemad jne).

Fookusgrupi kui andmekogumismeetodi idee pakkus välja sotsioloog Robert Merton (1969) põhjendusega, et interaktsioon grupi liikmete vahel on ühiskonnaelu korraldumise ning indiviidi eneseväljenduseks ja arvamuse kujundamiseks arvamuste kujunemisel loomulik keskkond, samuti on rühmavestlus ise teatav mikromudel ühiskonnas toimuvate interaktsioonide mõtestamisel.

Fookusgrupis tavaliseks informantide arvuks loetakse 6–8 inimest, kuid tehakse ka väiksemaid ning suuremaid rühmi. Sobivaks kestuseks peetakse 1,5–2,5 tundi, mis annab võimaluse osalejate vastastikusel stimulatsioonil toimima hakata, kuid ei kurna osalejaid väga ära.

Fookusgruppidest osavõtt oli avatud kõigile soovijale: 17. septembril 2021 saatis Kultuuriosakond koolidele ja lasteaedadele kirja, kus paluti teada anda soovist osaleda intervjuudes lapsevanemate, õpetajate, juhtide ja õpilastega. Intervjuudes osalemise kutsed saadeti kõigile, kes soovi avaldasid. Esindatud olid järgmised asutused: Pähklimäe Gümnaasium, Keeltelütseum, Kesklinna Gümnaasium, Kreenholmi Gümnaasium, Paju Kool, Täiskasvanute Kool, Soldino Gümnaasium, samuti Päikene, Põngerjas, Käoke, Cipollino, Muinasjutt, Pingviin, Punamütsike, Potsataja, Sädemeke, Sipsik, Tareke ja Tuluke.

ressursside juhtimine, personal ning koostöö huvigruppidega. Samuti kaardistati hirme ja ootusi seoses riigigümnaasiumide rajamisega.

- Küllastati munitsipaalomandis üldhariduskoole, lisaks Õigeusu Gümnaasiumi (erakool) ja pisteliselt nelja lasteaeda, ning vesteldi nende juhtidega. Sel viisil saadi ülevaade haridustaristu olemist ja peamistest lahendamist vajavatest küsimustest juhtide vaates.
- Viidi läbi poolstruktureeritud intervjuud (4) haridusvaldkonna partneritega – Tartu Ülikooli Narva Kolledž, Sisekaitseakadeemia, Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus ja Ida-Virumaa haridusklaster. Täpsustati partnerite senist rolli Narva hariduselus, küsiti arvamust peamiste tugevuste ja nõrkuste kohta ning arutleti võimalike tulevikuarengute üle.

4. Haridusvõrgu optimeerimise kriteeriumite määratlemine

Nagu oli oodata, ilmnes analüüsist, et Narvas jääb väheneva laste ja õpilaste arvu tingimustes lasteaia- ning koolikohti aja jooksul üle. Selleks, et haridusvõrk vastaks tegelikele vajadustele, on tarvis seda optimeerida. Kuigi lõpuks on asutuste ümberkorraldamine volikogu pädevuses, on enne seda tarvis põhjendatud ettepanekuid, mida üldjuhul tehakse arengukava koostamise raames.

Analüüsimaaks lasteaedade ja koolide kaalu võrgu kontekstis ning hindamaks nende jätkamise või sulgemise mõju kogu võrgule, määratleti põhilised kriteeriumid ning seejärel koostati lasteaedadest ja koolidest nimekirjad, milles järjestus sõltus konkreetsele kriteeriumile omistatud hindest 6 palli süsteemis⁴. Seejuures tähistas hinnang 1 parimat võimalikku. Kriteeriumid jagunesid staatilisteks (asukoht, võimalused, kohtade arv, tehniline seisukord) ja dünaamilisteks (netopind lapse/õpilase kohta, kulu lapse/õpilase kohta).

Järgmistes tabelites on välja toodud kriteeriumid lasteaedade ja koolide lõikes (Tabel 1 ja Tabel 2).

Kuna Haridus- ja Teadusministeeriumiga on linnal kokkulepe, et peale riigigümnaasiumite avamist 2023. aastal õpivad linna territooriumil vähemalt 80% statsionaarses vormis käivates gümnaasiumiõpilastest riigigümnaasiumites. Selleks võtab linn peale riigigümnaasiumite tegevuse algust oma gümnaasiumiastmega kooli või koolidesse gümnaasiumiastmesse õpilasi vastu arvestusega, et õpilaste arv nendes ei ületa 20% linna territooriumil tegutsevate koolide gümnaasiumiastme õpilaste üldarvust.

Sellest lähtuvalt määratleti täiendavad kriteeriumid gümnaasiumite osas:

- Gümnaasiumiõpilaste arv – mida rohkem õpilasi, seda põhjendatum on tegevuse jätkamine
- Keskmise gümnaasiumi klassi suurus võrreldes keskmise põhikooli klassiga – mida suurem, seda põhjendatum on tegevuse jätkamine

Hindamise tulemusena moodustunud tabelid on ära toodud analüüsi põhisõnumites.

⁴ 6-pallist skaalat on kasutatud põhjusel, et hoonete ekspertiisid on koostatud selle alusel. Kriteeriumite hindepunktide omavahelise võrdluse tagamiseks on ka kõik ülejäänud viidud sellele skaalale. Lisaks on koolide nimekirjas koos asutust, mistõttu oli lihtsuse huvides kõige otstarbekam need järjestada.

Kriteeriumite määratlemine oli pikaajaline protsess ja lisaks allpool välja toodule olid kaalumisel veel teisedki näitajad, nagu näiteks linnaosade ning mikrorajoonide piirid. Neid otsustati siiski mitte kasutada, kuna Narva on pindalalt hästi kompaktne linn. Liiatigi on lasteaedade teeninduspiirkonnaks kogu linn ja ka koolide valik on vanematele vaba. Niisiis saavad kõik asutused teenindada kõiki elanikke sõltumata nende elukohast.

Samuti kaaluti radoonitaseme arvestamist hoonetes, kuna see on Narvas probleemiks. Kuna aga hoonetes on võimalik rakendada radooni tõkestavaid meetmeid, siis haridusvõrku kuuluvate hoonete hindamisel radooni arvesse ei võetud.

Tabel 1. Kriteeriumid lasteaedade puhul

Asukoht ⁵	Staatilised näitajad				Dünaamilised näitajad		
	Võimalused			Normatiivne kohtade arv	Tehniline seisukord (ekspertiisist)	Finantsid	
	Ujula	Mänguväljak	Võimalused krundil (krundi suurus, parkimine, võimalus laieneda, ala arendada) ⁶			Kulu lapse kohta aastas	Netopind lasteaialapse kohta
<ul style="list-style-type: none"> Hinne 1, kui asutus asub teistest sarnastest enam kui 1 km kaugusel Hinne 3, kui vahemaa on enam kui 600 m Hinne 6, kui vahemaa on vähem kui 600 m 	<ul style="list-style-type: none"> Hinne 1, kui ujula on olemas Hinne 6, kui ujulat ei ole 	<ul style="list-style-type: none"> Hinne 1, kui mänguväljak on korras Hinne 3, kui mänguväljak on remonditud Hinne 6, kui mänguväljak puudub 	<ul style="list-style-type: none"> Hinne 1, kui võimalused on head Hinne 3, kui võimalused on keskmised Hinne 6, kui võimalused on vähesed 	Kohtade arv taandati 6 palli süsteemi väärtuspunktide meetodil – kõige väiksema kohtade arvuga asutus sai hindeks 6, järgmised arvestati sellest tulenevalt	Tehniline seisukord hoonete ekspertiisist (kuuene skaala pöörati ringi selliselt, et hinne 1 tähistaks parimat seisukorda)	Maksumus taandati 6 palli süsteemi väärtuspunktide meetodil – kõige kõrgema maksumusega asutus sai hindeks 6, järgmised arvestati sellest tulenevalt	Netopind taandati 6 palli süsteemi väärtuspunktide meetodil – kõige suurema netopinnaga asutus sai hindeks 6, järgmised arvestati sellest tulenevalt

⁵ Vahemaade mõõtmiseks kasutati Maa-ameti Geoportaali rakendust, kuhu märgiti punktobjektina peale lasteaiaid ja koolid (<https://xgis.maaamet.ee/xgis2/page/link/SDG7OmRq>), vahemaad on mõõdetud linnulennult.

⁶ Kaalumisel oli ka lähtumine üksnes arendamise võimalustest (piiratud, vähesed, potentsiaal arendamiseks), kuid lisaks arendamise võimalustele on oluline arvesse võtta ka praegust muud olukorda (haljastuse ja parkimisvõimaluste olemasolu).

Tabel 2. Kriteeriumid koolide puhul

Asukoht	Staatilised näitajad						Dünaamilised näitajad				
	Võimalused						Finantsid		Õpilased		
	Ujula	Spordiväljak	Võimalused krundil (krundi suurus, parkimine, võimalus laiendada, ala arendada)	Klassi-ruumide pindala	Klassi-ruumide arv	Tehniline seisukord (ekspertiisist)	Linna kulu õpilase kohta aastas	Riigi kulu õpilase kohta aastas	Põhikooli õpilaste arv	Netopind põhikooli õpilase kohta	Esimese kooliastme osakaal põhikooli õpilaste koguarvust ⁷
<ul style="list-style-type: none"> Hinne 1, kui asutus asub teistest sarnastest enam kui 600 m kaugusel Hinne 6, kui vahemaa on vähem kui 600 m 	<ul style="list-style-type: none"> Hinne 1, kui ujula on olemas Hinne 3, kui ujula on läheduses Hinne 6, kui ujulat ei ole 	<ul style="list-style-type: none"> Hinne 1, kui väljak on korras Hinne 3, kui väljak on renoveerimata, kuid korras Hinne 6, kui väljak on renoveerimata 	Kuna hinnatavaid koole on 6 ⁸ , siis sai parimate võimalustega asutus hindeks 6, järgmine 5 jne	Kõige suurema pindalaga asutus sai hindeks 6, järgmine 5 jne	Kõige enama ruumide arvuga asutus sai hindeks 6, järgmine 5 jne	Kõige kehvema hinnanguga asutus sai hindeks 6, järgmine 5 jne	Kõrgeima kuluga asutus sai hindeks 6, järgmine 5 jne	Kõrgeima kuluga asutus sai hindeks 6, järgmine 5 jne	Väikseima õpilaste arvuga asutus sai hindeks 6, järgmine 5 jne	Kõige suurema pinnaga asutus sai hindeks 6, järgmine 5 jne	Väikseima osakaaluga asutus sai hindeks 6, järgmine 5 jne

⁷ Näitab kaudselt kooli elujõulisust – mida suurem on osakaal, seda rohkem on nooremaid õpilasi peale tulemas.

⁸ Kesklinna Gümnaasiumit arvestusse ei võetud, kuna selle osas on otsused juba varasemalt langetatud.

2 Hariduskorraldus Narva linnas

Munitsipaalharidust koordineerib Narva Linnavalitsuse Kultuuriosakonna haridusteenistus. Teenistuses on kokku kolm ametikohta – juhataja asetäitja haridusalal ja kaks peaspetsialisti (üks koolide, teine lasteaedade kohta).

Haridusteenistuse juhataja tööülesanneteks on teenistuse tegevuse koordineerimine, haridusvaldkonna dokumentide väljatöötamine, teenistusliku järelevalve korraldamine, haridusasutuste juhtide nõustamine, arendamine ja täiendusõppe, haridusasutuste võrgu seisukorra analüüsimine ja planeerimine, arengukavad, eelarve kavandamine.

Koolide spetsialisti peamised töövaldkonnad on koolide õppeprotsesside vastavus riiklikule õppekavale (sh tunniarvustuste kontroll), linna tasemel ainemetoodilise tegevuse korraldamine (sh nii metoodiliste aineühenduste tegevus kui ka aineolümpiaadide, konkursside, õpilasürituste jms korraldamine), samuti riigieksamite korraldamine.

Lasteaedade spetsialisti peamised töövaldkonnad on lasteaedade tegevuse koordineerimine, linna tasemel ainemetoodilise tegevuse toetamine, lasteaedade vahelise koostöö planeerimine, samuti haridusala töörühmade tegevuse koordineerimine, projektide juhtimine.

Haridusteenistust toetab raamatupidamis- ja majandusteenistus.

Sisuvallkondadest on seega tööjõu puuduse tõttu hõlmamata elukestva õppe temaatika, asutuste projektide nõustamine, laiema koostöö edendamine linnas, asutuste õppemetoodiline nõustamine, formaalse ja mitteformaalse hariduse loimimine, hariduslike erivajadustega laste teemad.

Eesti teiste suuremate linnadega võrreldes on Narvas ühe haridusosakonna töötaja kohta kõige enam õppureid (Tabel 3).

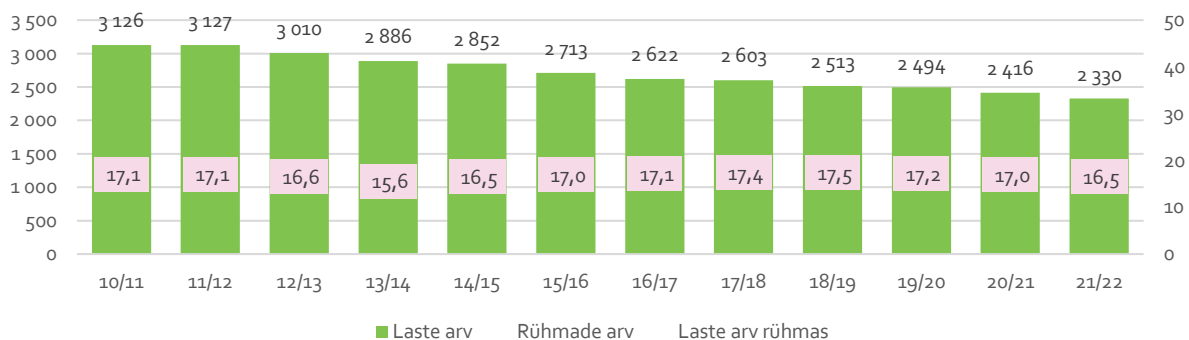
Tabel 3. Õppureite arv töötaja kohta suuremates linnades (Eesti Hariduse Infosüsteem (edaspidi EHIS), KOV-ide kodulehed)

Linn	Haridusosakonna töötajate arv	Õppureite arv 21/22 kokku (munitsipaal)	Õppureid töötaja kohta
Narva	3	7549	2 516,33
Pärnu	6	8936	1 489,33
Tartu	12	20 525	1 710,42
Tallinn (v.a noorsootöö)	51	67 888	1 331,14
Tallinn (ilma eelarveüksuseta)	39	67 888	1 740,72

Niisiis on tegemist pigem väikese meeskonnaga, kes sellises koosluses ei olegi võimeline uusi suuri arendusprojekte ellu viima. Seega vajab haridusteenistuse ametikohtade arv üle vaatamist.

2.1 Alusharidus

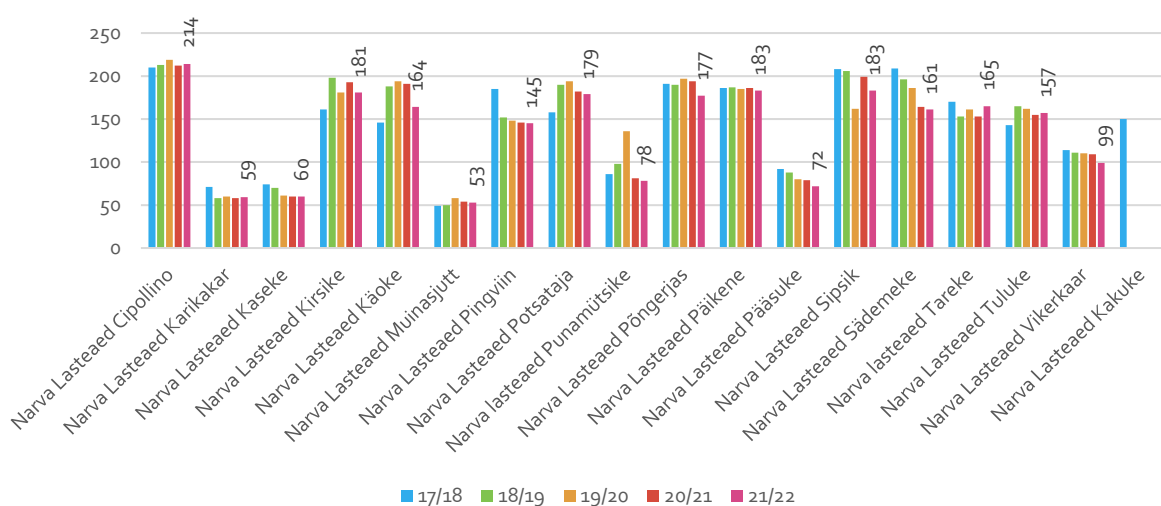
Narva linnas oli 2021/2022. õppeaastal avatud 17 munitsipaallasteaeda kokku 141 rühmaga. Lapsi käis lasteaedades kokku 2330. Rühma keskmine täituvus oli 16,5 last⁹. Laste arv lasteaedades ja rühmade arv on kümnendi jooksul järjepidevalt vähenenud (perioodil kokku ligi 800 lapse võrra), keskmine rühmatäituvus on jäänud samale tasemele (Joonis 1).



Joonis 1. Lasteaias käivate laste ja rühmade arv perioodil 10/11–21/22 (EHIS)

Valdav osa lasteaedades (11 asutust) on 8 või enama rühmaga ja neis käib u 150 last või enam. Suurim asutus on lasteaed Cipollino 214 ja väikseim lasteaed Muinasjutt 54 lapsega (Joonis 2). Muinasjutt ongi tulenevalt kolmest erirühmast piiratud täituvusega. Lasteaed Punamütsike on eesti õppekeelega.

Teadagi on, et praegune lasteaed Punamütsike aadressil Kreenholmi 8a a on kavas tulenevalt kehvast olukorrast lammutada. Selle asemele on plaanis ehitada eestikeelne lasteaed Narva Eesti Gümnaasiumiga samasse piirkonda (Kraavi 1). Samuti näeb linna kehtiv üldplaneering perspektiivis ette lasteaia Pääsuke lammutamist seoses bastionite arendamisega. Kavandamisel on uus lasteaiahoone Mõisa 6 kinnistule. Viimase puhul on tegemist juba mõnda aega väldanud protsessiga, mille lõpp ulatub tõenäoliselt siinse arengukava perioodist edasi.



Joonis 2. Laste arv linna lasteaedades õppeaastatel 17/18–21/22 (EHIS)

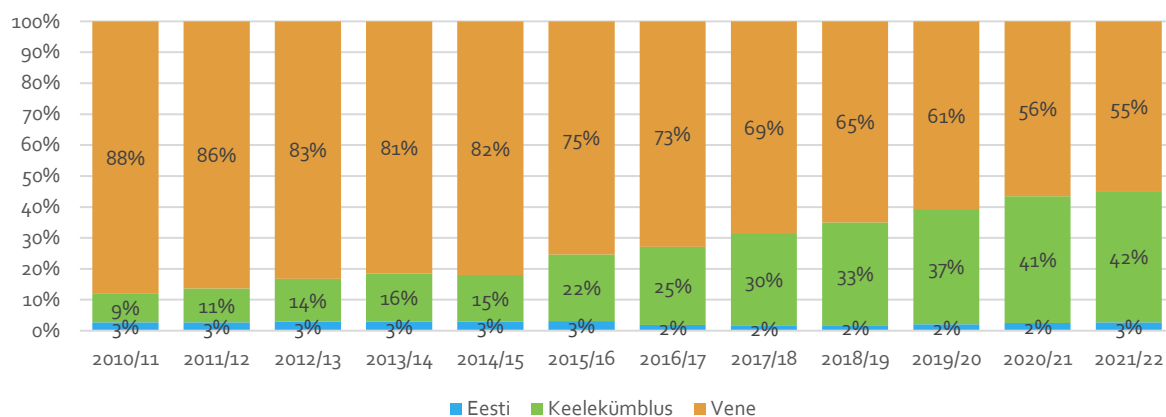
⁹ Seadusest tulenevalt võib aiarühmas olla kuni 24 last. Keskmine täituvus ei arvesta eri rühmade suuruseid (nt sobitusrühmad jms), kuna eesmärk on näidata keskmist muutust ajas.

Käesoleval õppeaastal linna lasteaedades käivast 2330-st lapsest 95% (2207 last) on Narva linna elanikud. Kui mujalt omavalitsustest pärit lapsi oli viis aastat tagasi veel ligi 200, siis nüüd on neid 123. Teiste omavalitsuste lasteaedades (peamiselt Narva-Jõesuu linnas) käivate Narva linna elanikest laste arv on püsinud pigem stabiilne ja neid on 43 (Tabel 4).

Tabel 4. Õpilasränne lasteaedades õppeaastatel 16/17–21/22 (EHIS)

	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Linna lasteaedades kokku¹⁰	2603	2513	2494	2416	2330
sh Narva linna lapsed	2407	2350	2350	2297	2207
sh teise KOV-i lapsed	196	163	144	119	123
Narva laste osakaal linna lasteaedade lastest	92%	94%	94%	95%	95%
Narva linna lapsed kokku¹¹	2455	2396	2393	2336	2250
Narva lapsed mujal	48	46	43	39	43
Narva linna lastest paiksed	98%	98%	98%	98%	98%

Valdav osa õppest lasteaedades on venekeelne. Samas on viimasel kümnendil oluliselt suurenenud keelekümbelrühmade ja nendes käivate laste arv. Õppeaastal 21/22 oli lasteaedades 85 venekeelset rühma 1278 lapsega (60% rühmadest, 55% lastest), 51 keelekümbelrühma 989 lapsega (36% rühmadest, 42% lastest) ja 5 eestikeelset rühma 63 lapsega (Joonis 3). Keelekümbelust rakendatakse 12 lasteaia 17-st.



Joonis 3. Laste arv lasteaedades vastavalt õppekava keelele õppeaastatel 10/11–21/22 (EHIS)

Rühmade keskmises täituvus rühma keele lõikes on erinev. Keelekümbelrühmade keskmine täituvus on viimase kümnendi jooksul suurenenud tasemele 19,4 last rühmas. Vene õppekeelega rühmades on vastav näitaja langenud tasemele 15 ja eesti õppekeelega rühmades tasemele 12,6 last (Tabel 5). Seega on nõudlus keelekümbelrühmade järele aasta-aastalt kasvanud.

Narva lasteaedade teeninduspiirkond on Narva linna haldusterritoorium. Üldjuhul on vanematel võimalik lasteaed valida vastavalt oma soovile.

Tuge vajavatele lastele on avatud erirühmad lasteaedades Pingviin, Muinasjutt, Põngerjas, Tareke, Käoke, Kirsike ja Tuluke. Kõigis lasteaedades on saadaval logopeedi teenus,

¹⁰ Moodustub Narva linna registreeringuga lastest ja neist, kes küll käivad linna lasteaedades, kuid on registreeritud mujale.

¹¹ Moodustub Narva linna registreeringuga lastest, kes käivad linna lasteaedades ja muudes omavalitsustes.

erirühmades on tagatud lisaks ka eripedagoogi teenus, kuid probleemiks on jätkuvalt psühholoogide puudumine. Samuti teeb sarnaselt koolidele ka lasteaedadele muret lastepsühhiaatri teenuse puudumine.

Tabel 5. Keskmine laste arv rühmas rühma keele lõikes õppeaastal 21/22 (EHIS)

	Eesti	Keelekümblus	Vene	Keskmine
2010/11	17,0	18,3	17,0	17,1
2011/12	17,0	18,9	16,9	17,1
2012/13	17,2	19,0	16,3	16,6
2013/14	16,6	18,0	15,2	15,6
2014/15	17,2	18,6	16,1	16,5
2015/16	16,8	19,5	16,4	17,0
2016/17	16,7	20,0	16,3	17,1
2017/18	13,7	20,3	16,4	17,4
2018/19	14,3	20,4	16,3	17,5
2019/20	17,3	20,6	15,6	17,2
2020/21	14,8	20,2	15,3	17,0
2021/22	12,6	19,4	15,0	16,5

Alates 2018. aastast on Narvas rakendatud pilootprogrammi „Professionaalne eestikeelne õpetaja vene õppekeele rühmas“. See tähendab, et eestikeelne õpetaja tegutseb vene keelt kõneleva rühma meeskonna täiendava liikmena. Keeleõpe toimub mänguliselt õpetajate koostöös, hõlmates kogu õppetegevust ja igapäevast suhtlust. Programm algas neljas lasteaia kümnes rühmas. 2021. a lõpuks oli sellega liitunud 10 lasteaeda ja 28 rühma, hõlmates kokku ligi 530 last.

Linna lasteaedades käis 21/22. õppeaastal 499 last (21,4% lastest), kelle osas oli määratud arenguline erivajadus (575 märget)¹² või vajadus tugimeetmete rakendamise järele (642 märget).

Valdav osa lastest on kõnepuude/-häirega (292 last) või kõneravi vajavad (207). Füüsilise puudega lapsi on 31, intellektipuude või psüühikahäirega lapsi 20 ja autismispektri häirega lapsi 14. Erivajadusega laste õpetamisele on spetsialiseerunud lasteaed Pingviin, kus on lisaks olemas ka rehabilitatsiooniteenuste võimalused.

Neljas lasteaias on märgetega laste arv madalam kui 10%. See võib viidata kahele aspektile – tuge vajavaid lapsi polegi või ei ole toevajadust märgatud ja märgitud (Tabel 6).

Tabel 6. Arengulise erivajadusega lapsed lasteaedades õppeaastal 21/22 (Narva Linnavalitsuse Kultuuriosakond)

Asutus	Psüühikahäire või intellektipuue	Füüsiline erivajadus, kuulmis-, nägemis- või liitpuue	Kõnepuue või häire	Autismi-spektrihäire	Keel ¹³	Vajab kõneravi	Märkeid kokku	Märkeid laste arvust
Narva Lasteaed Pingviin	20	15	54	13		24	126	78%
Narva Lasteaed Käoke						38	38	53%
Narva Lasteaed Kirsike			9			21	30	51%
Narva Lasteaed Karikakar						25	25	47%

¹² Ühe lapse kohta võis olla mitu märget.

¹³ Eesti keelest erineva koduse keelega täiendavat tuge vajav laps

Narva Lasteaed Tuluke		2	12		11	3	28	47%
Narva Lasteaed Tareke				1		71	72	39%
Narva Lasteaed Potsataja			54				54	34%
Narva Lasteaed Sädeke		1	43				44	25%
Narva Lasteaed Muinasjutt		13	29				42	23%
Narva Lasteaed Pääsuke			22				22	22%
Narva Lasteaed Vikerkaar						16	16	21%
Narva Lasteaed Sipsik			37				37	17%
Narva Lasteaed Cipollino			21				21	14%
Narva Lasteaed Põngerjas			11				11	6%
Narva Lasteaed Päikene						9	9	5%
Narva Lasteaed Kaseke							0	0%
Narva Lasteaed Punamütsike							0	0%
Kokku	20	31	292	14	11	207	575	25%

Rakendatavaid tugimeetmeid on 458 märget ja vajatavaid 642 ehk rakendatakse 71% vajadusest. Meetmete koguarvust moodustab logopeedi teenus kolmveerandi, samas on see valdkond, kus rakendatakse ainult ligi 2/3 vajatavast (Tabel 7). Tulenevalt inimeste vähesusest tegelevad logopeedid kõneraviga alles siis, kui lapse saab viie aastaseks, kuigi vajadus on tuvastatud juba varasemalt.

Tabel 7. Rakendatavad ja vajatavad tugimeetmed lasteaedades õppeaastal 21/22 (Narva Linnavalitsuse Kultuuriosakond)

Asutus	Eesti keele tugijõpe	Individuaalne arenduskava	Eripedagoogiline abi	Logopeedi abi	Tugiisik	Muu	Märkeid kokku	Märkeid laste arvust
Narva Lasteaed Pingviin		40	19	78		22	159	110%
Narva Lasteaed Muinasjutt		3	20	29			52	98%
Narva Lasteaed Tareke		2	1	71	1		75	45%
Narva Lasteaed Karikakar				25			25	42%
Narva Lasteaed Pääsuke				22			22	31%
Narva Lasteaed Potsataja				54			54	30%
Narva Lasteaed Sädeke			1	43			44	27%
Narva Lasteaed Tuluke	12	11	7	12			42	27%
Narva Lasteaed Käoke		2		38			40	24%
Narva Lasteaed Sipsik		3	1	37			41	22%
Narva Lasteaed Kirsike				30	1		31	17%
Narva Lasteaed Vikerkaar				16			16	16%
Narva Lasteaed Cipollino				21			21	10%
Narva Lasteaed Põngerjas				11			11	6%
Narva Lasteaed Päikene				9			9	5%
Narva Lasteaed Kaseke							0	0%
Narva Lasteaed Punamütsike							0	0%
Märkeid kokku	12	61	49	496	2	22	642	28%
<i>sh rakendatav</i>	12	61	47	315	1	22	458	
<i>osakaal</i>	100%	100%	96%	64%	50%	100%	71%	

2.2 Üldharidus

Narva linnas tegutseb 11 üldhariduskooli. Munitsipaalkoole on 8 (sh Narva Täiskasvanute Kool), kaks riigikooli (Narva Vanalinna Riigikool, Narva Eesti Gümnaasium) ja üks erakool (Narva Õigeusu Gümnaasium). Gümnaasiumiaste on kaheksas statsionaarse õppevormiga koolis, põhikoolidena tegutsevad munitsipaalomandis Paju Kool ja 6. Kool.

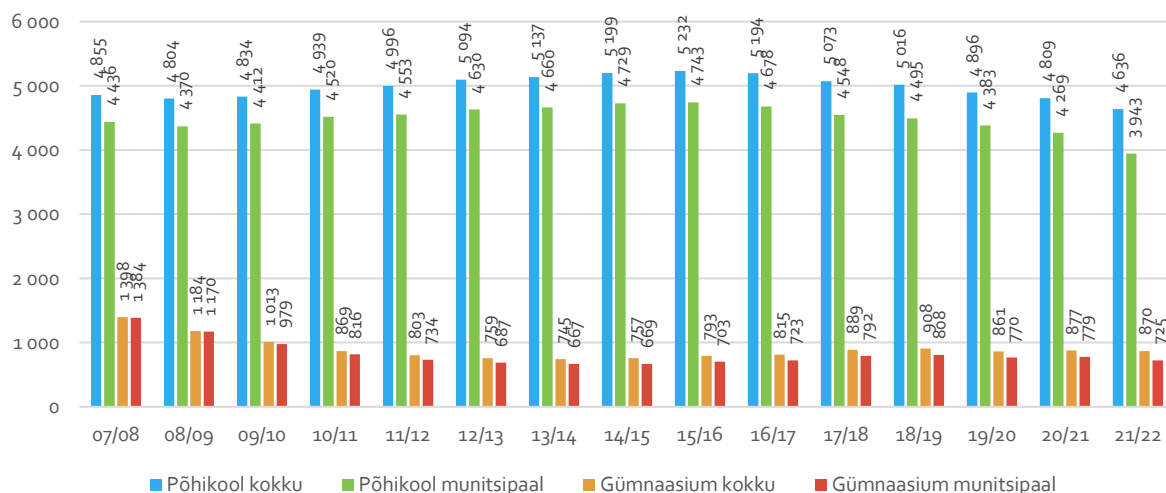
Riigiga on kokku lepitud, et 2023. aasta sügisest avatakse Narvas kaks riigigümnaasiumit. Narva Eesti Gümnaasiumisse (eestikeelne), mis on juba riigile üle antud, luuakse 200–250

õppekohta. Lisaks reorganiseeritakse Narva Vanalinna Riigikool (keelekümblus) 432 kohaga põhikooliks. Samuti hakkab Narva Eesti Gümnaasiumi juures tööle eestikeelne põhikool 135 kohaga. Need koolid hakkavad tegutsema samas linnakus Kraavi tänaval. Lisaks luuakse Puškini tänavale kuni 540 kohaga riigigümnaasium, kus õppetööst 60% hakkab toimuma eesti ja 40% vene keeles.

Kokkulepe riigiga sisaldab ka linna lubadust korraldada ümber munitsipaalgümnaasiumid, v.a kuni 20% õppekohtade ulatuses, mis sisuliselt tähendab ühte gümnaasiumit.

Samuti on otsustatud praeguse Kesklinna Gümnaasiumi reorganiseerimine põhikooliks (munitsipaalomandis keelekümbluskool¹⁴) ja sellele uue hoone rajamine. Selle otsusega on linnavolikogu vastu võtnud eesmärgi vähendada õppepinda Narvas kuni 7000 m² võrra.

Õppeaastal 21/22 õppis põhikooliastmes 4636 õpilast ja gümnaasiumiastmes 870 õpilast, neist munitsipaalkoolides vastavalt 3943 põhikooli- ja 725 gümnaasiumiõpilast. Kui põhikooliõpilaste arv on mõningase kõikumisega juba pikemat aega püsinud 5000 õpilase kandis, siis gümnaasiumiõpilaste arv on 15 aasta jooksul kahanenud enam kui 500 võrra (Joonis 4)¹⁵.

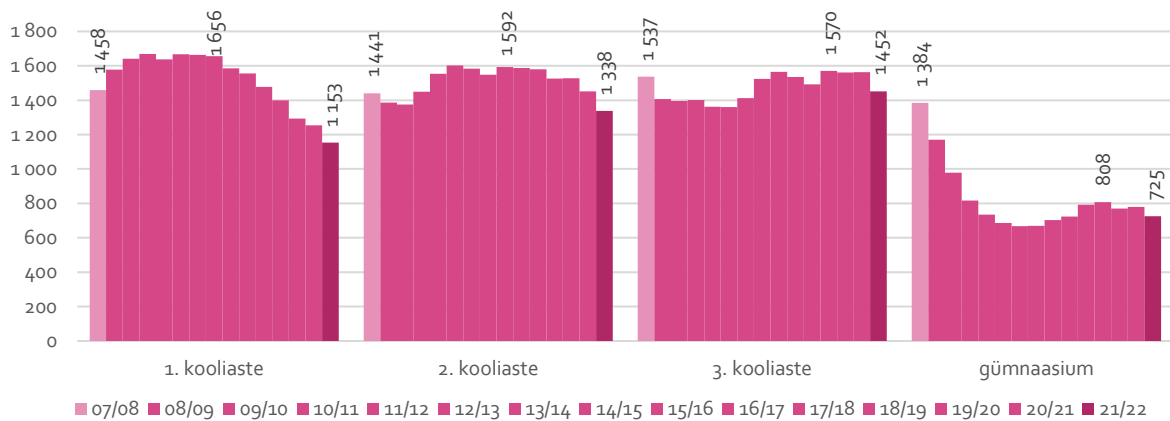


Joonis 4. Põhikooli ja gümnaasiumiastme õpilaste arv statsionaarses õppes perioodil 07/08–21/22 (EHIS)

Õpilaste arv **munitsipaalkoolide** I kooliastmes on viimasel kaheksal aastal kiirelt kahanenud u 500 võrra. II kooliastmes on kahanemine olnud 250 lapse juures, III aste on püsinud pigem stabiilsena. Gümnaasiumiaste on munitsipaalkoolides vähenenud ligi 700 võrra (Joonis 5). Kõikide gümnaasiumiõpilaste kahanemistempoga võrreldes on munitsipaalkoolide oma olnud kiirem. See on selgitatav nende siirdumisega Narva Vanalinna Riigikooli (enne 2009. aastat ei olnud seal gümnaasiumiastet), samuti on Narva Eesti Gümnaasium sellest õppeaastast riigikool.

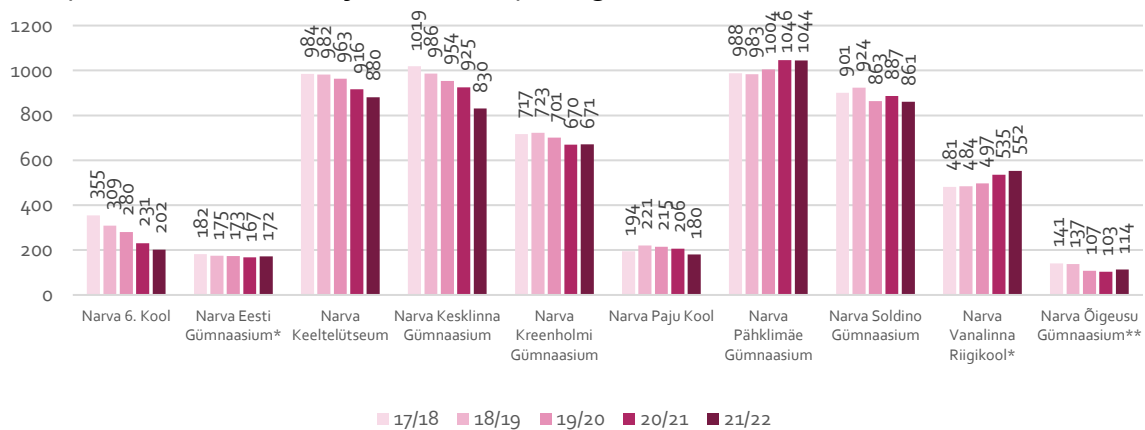
¹⁴ Vastavalt täiendavale kokkuleppele (2022. a märtsis-aprillis), mis puudutab lisarahastust, on tingimuseks linnale, et Kesklinna Põhikoolist saab uues asukohas keelekümbluskool.

¹⁵ Õppeaasta 21/22 puhul on arvesse võetud Narva Eesti Gümnaasiumi riigile üleandmist.



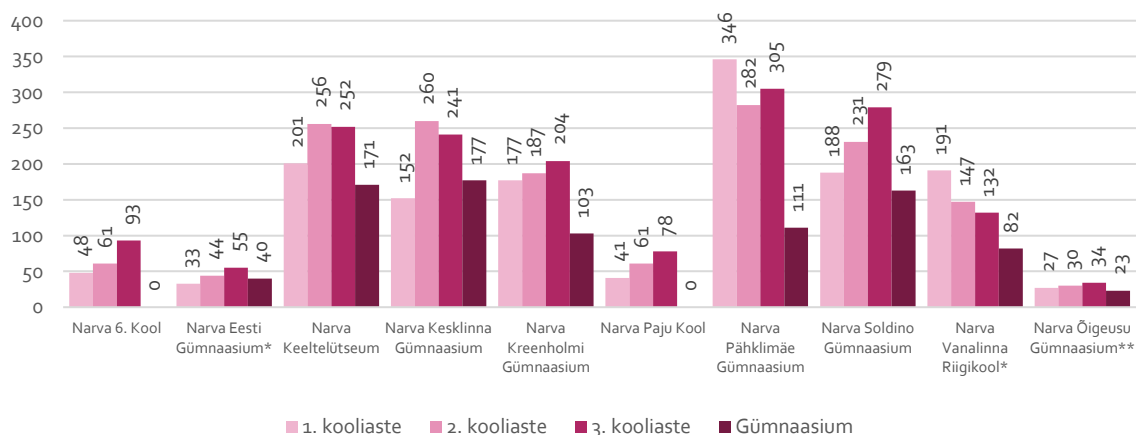
Joonis 5. Õpilaste arv munitsipaalkoolide kooliastmetes statsionaarses õppes perioodil 07/08–21/22 (EHIS)

Linnas asuvad koolid on pigem suure õpilaste arvuga. Viies koolis on õpilasi enam kui 500. Suurim kool on Narva Pähklimäe Gümnaasium enam kui tuhande õpilasega. Väikseim munitsipaalkool on Narva Paju Kool 180 õpilasega (Joonis 6).



Joonis 6. Õpilaste arv Narva linnas asuvates koolides õppeaastatel 17/18–21/22 (EHIS)

Kui üldjuhul on koolides enim õpilasi I või II kooliastmes, siis erandiks on Pähklimäe Gümnaasium ja Vanalinna Riigikooli, kus arvukaim on I kooliaste (Joonis 7). See võib viidata nende koolide suuremale populaarsusele lapsevanemate hulgas.



Joonis 7. Õpilaste arv Narva linna koolide kooliastmetes õppeaastal 21/22 (EHIS)

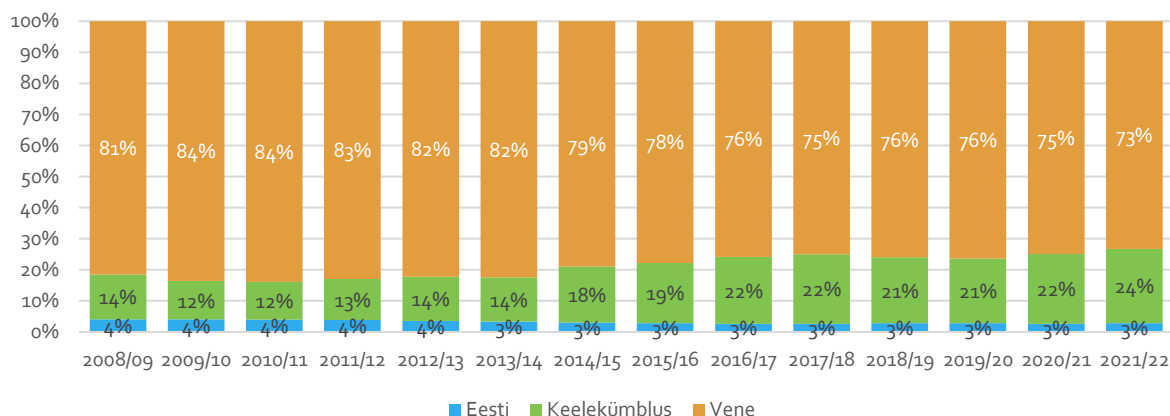
Linnas asuvate koolide põhikooliastme õpilastest 94% on Narva linna elanikud, teistest omavalitsustest pärit õppureid on u 300. Teiste omavalitsuste põhikoolides õpib viimastel

aastatel 140 linna elanikust õpilast, neist Narva-Jõesuus 38 ja teises maakonnas 36 õpilast. Õpilasarände muustris viimasel viiel aastal olulisi muutusi toimunud ei ole (Tabel 8).

Tabel 8. Õpilasarände põhikoolis õppeaastatel 17/18–21/22 (EHIS)

	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Linna põhikoolides kokku	5071	5014	4895	4809	4636
sh Narva linna lapsed	4726	4676	4581	4510	4338
sh teise KOV-i lapsed	345	338	314	299	298
linna laste osakaal linna põhikoolide lastest	93%	93%	94%	94%	94%
Narva linna lapsed kokku	4890	4824	4728	4649	4472
Narva lapsed mujal	164	148	147	139	134
linna lastest paiksed	97%	97%	97%	97%	97%

Põhikooliastme õppekeele osas on linnas asuvates koolides viimase 15 aasta jooksul kasvanud keelekümblusega õppivate õpilaste osakaal venekeelse õppe arvelt. Õppeaastal 21/22 õppis 73% õpilastest vene õppekeelega, 24% keelekümblusega ja 3% õpilastest eesti õppekeelega õppes (Joonis 8). Samas on põhikooli osas keelekümbluse osakaalu tõus olnud märgatavalt aeglasem kui lasteaedade puhul.



Joonis 8. Õpilaste jaotus õppekeele lõikes linnas asuvates põhikoolides (EHIS)

Koolide gümnaasiumiastme õpilastest on Narva linna elanikke 90%, mujalt tulijaid kümnendik ehk ligikaudu 9%. Linna õpilased eelistavad selgelt linna koole, väljaspool Narvat käib ainult ligi 25 õpilast ehk 3% gümnaasistidest (Tabel 9).

Tabel 9. Õpilasarände gümnaasiumis õppeaastatel 17/18–21/22 (EHIS)

	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Linna gümnaasiumides kokku	891	910	862	877	870
sh Narva linna lapsed	801	829	796	799	781
sh teise KOV-i lapsed	90	81	66	78	89
linna laste osakaal linna gümnaasiumide lastest	90%	91%	92%	91%	90%
Narva linna lapsed kokku	820	850	825	827	806
Narva lapsed mujal	19	21	29	28	25
linna lastest paiksed	98%	98%	96%	97%	97%

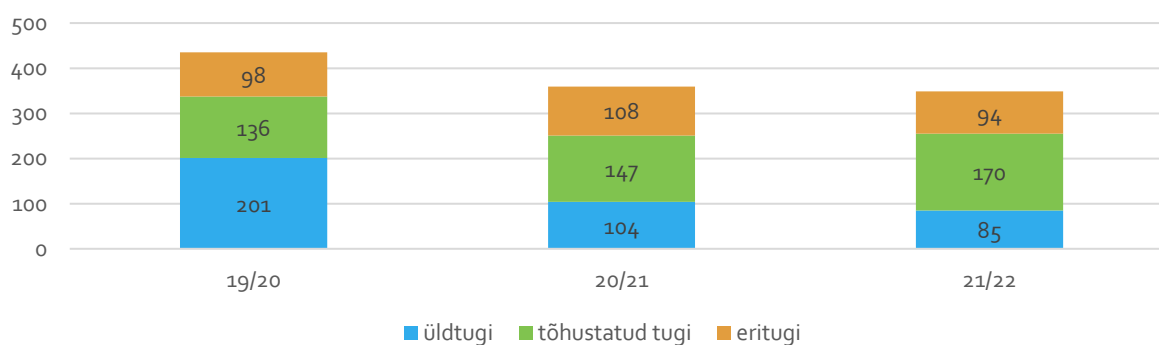
Munitsipaalkoolides oli õppeaastal 21/22 põhikooliastmes kokku 263 klassikomplekti. Nendest 79 olid eriklassid tuge vajavatele õpilastele ja 33 keelekümblusklassid. Gümnaasiumiastmes oli klassikomplekte kokku 18.

Keskmine õpilaste arv põhikooli klassikomplektis (v.a eriklassid) on üldjuhul 20 õpilase ringis, gümnaasiumis suurem (Tabel 10).

Tabel 10. Keskmise õpilaste arv klassikomplektis munitsipaalkoolides (v.a eriklassid) (EHIS)

	I aste	II aste	III aste	Gümnaasium
Narva Kesklinna Gümnaasium	18	21	20	58
Narva Kreenholmi Gümnaasium	19	21	20	34
Narva 6. Kool	16	17	21	
Narva Paju Kool*	2	5	8	
Narva Pähklimäe Gümnaasium	25	25	23	37
Narva Soldino Gümnaasium	16	20	23	34
Narva Keeltelütseum	20	21	19	43

Viimasel kolmel õppeaastal on erituge vajavate õpilaste arv linna munitsipaalkoolides püsinud sajakonna õpilase kandis, õppeaastal 21/22 oli erituge vajavaid õpilasi kokku 94. Kasvanud on tõhustatud tuge vajavate õpilaste arv, kui kahe aasta eest oli neid 136, siis käesoleval õppeaastal 170. Oluliselt on vähenenud üldist tuge vajavate õpilaste arv (Joonis 9).



Joonis 9. Toevajadusega õpilaste arv munitsipaalkoolides õppeaastatel 19/20–21/22 (EHIS)

Munitsipaalkoolide vaates on osakaalult enim tõhustatud- ja eri tuge vajavaid õpilasi Narva Paju koolis (mis ongi eelkõige tuge vajavate laste õpetamisele keskendunud kool, mille juures tegutseb ka õpilaskodu), vastavalt 44% ja 31% õpilaste koguarvust. Koolide koguvaates moodustavad üldtuge vajavad õpilased 2%, tõhustatud tuge vajavad õpilased 4% ja erituge vajavad õpilased 2% munitsipaalkoolide põhikooliastme õpilaste arvust (Tabel 11).

Tabel 11. Toevajadusega õpilaste arv ja osakaal munitsipaalkoolides õppeaastal 21/22 (EHIS)

	Toevajadusega õpilaste arv			Osakaal põhikooliastme õpilastest			
	üldtugi	tõhustatud tugi	eritugi	üldtugi	tõhustatud tugi	eritugi	kokku
Narva 6. Kool	28	10	4	14%	5%	2%	21%
Narva Keeltelütseum	6	11	4	1%	2%	1%	3%
Narva Kesklinna Gümnaasium	5	18	7	1%	3%	1%	5%
Narva Kreenholmi Gümnaasium	4	23	3	1%	4%	1%	5%
Narva Paju Kool	6	79	56	3%	44%	31%	78%
Narva Pähklimäe Gümnaasium	2	13	6	0%	1%	1%	2%
Narva Soldino Gümnaasium	34	16	14	5%	2%	2%	9%
Munitsipaalkoolid kokku	85	170	94	2%	4%	2%	9%

Eriklassides õpib kokku 240 õpilast 76 klassikomplektis ehk keskmiselt 3,2 õpilast klassi kohta. Enam kui pool nendest tuge vajavate laste õpetamisele spetsialiseerunud Narva Paju Koolis (Tabel 12).

Olemasolevatest ja puuduolevatest spetsialistidest antakse ülevaade peatükis 2.5 (Tabel 18).

Tabel 12. Eriklasside õpilaste ja klassikomplektide arv (EHIS)

	Õpilaste arv				Klassikomplektide arv				Keskmiselt õpilasi klassikomplektis
	I aste	II aste	III aste	Kokku	I aste	II aste	III aste	Kokku	
Narva Kesklinna Gümnaasium	7	11	4	22	4	4	3	11	2,0
Narva Kreenholmi Gümnaasium	5	4	9	18	1	1	2	4	4,5
Narva 6. Kool	0	6	8	14	0	1	1	2	7,0
Narva Paju Kool*	30	50	52	132	12	11	16	39	3,4
Narva Pähklimäe Gümnaasium	4	9	6	19	2	4	3	9	2,1
Narva Soldino Gümnaasium	12	12	7	31	2	3	2	7	4,4
Narva Keeltelütseum	1	1	2	4	1	1	2	4	1,0
Munitsipaalkoolides kokku	59	93	88	240	22	25	29	76	3,2

Kõik vene õppekeelega üldhariduskoolid õpetavad eesti keelt ja aineid eesti keeles vähemalt riiklikus õppekavas ettenähtud mahus. Neljas munitsipaalkoolis (Kesklinna Gümnaasium, Soldino Gümnaasium, Pähklimäe Gümnaasium ja Keeltelütseum) ning Vanalinna Riigikoolis toetavad eesti keele õpet keelekümbelklassid. Võõrkeelena õpivad Narva õpilased eeskätt inglise keelt, samuti ka saksa keelt ja prantsuse keelt, üksikutes klassides ka hispaania ja hiina keelt.

Narvas tegutseb üldhariduse valdkonnas 13 ainekomisjoni: vene keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu, bioloogia, loodusteadused (keemia, füüsika, geograafia), matemaatika, rakenduslikud ained (tehnoloogia, käsitöö ja kodundus, kunst), algklassid, kehaline kasvatus, eesti keel kui võõrkeel, keelekümbel, majandus- ja karjääriõpetus, IT ja meedia ning muusika.

Narva lasteaedade metoodilist tegevust toetab 6 ühingut (liikumisõpetajate, muusikaõpetajate, logopeedide, eesti keele kui teise keele, rühmaõpetajate, eesti keele õpetajate metoodilised ühingud). Komisjonide ja ühingute infot kajastab veebileht¹⁶.

Andekatele gümnasistidele korraldatakse traditsiooniliselt oktoobris uurimistöde konverents ning põhikooli õpilastele novembris loovtööde oma.

Iga õppeaasta juunis korraldavad Narva koolid oma õpilaste jaoks suvelaagreid (linn katab osalejate toitlustamisega seotud kulud). Traditsiooniliselt korraldab Narva lastele linnalaagrit SA Noored Kooli. Laagri eesmärk on pakkuda 1.–8. klasside õpilastele koolikogemust, mis süvendab või aitab taasleida nende õpimotivatsiooni. SA jaoks on tegemist praktikaga tulevastele õpetajatele.

Narva koolide õpilased on näidanud kõrgeid tulemusi matemaatika riigieksamil. Samuti on Tartu Ülikooli Teaduskooli vabariiklike olümpiaadidel saanud kõrgeid auhinnakohti matemaatikas ja füüsikas. Tulemustele on kaasa aidanud üldhariduskoolide ja Narva Laste Loomemaja baasil tegutseva Loodus- ja täppisteaduste kooli koostöö. Loodus- ja täppisteaduste kool pakub täiendavat õpet matemaatikas, füüsikas, keemias 9.–12. klassidele.

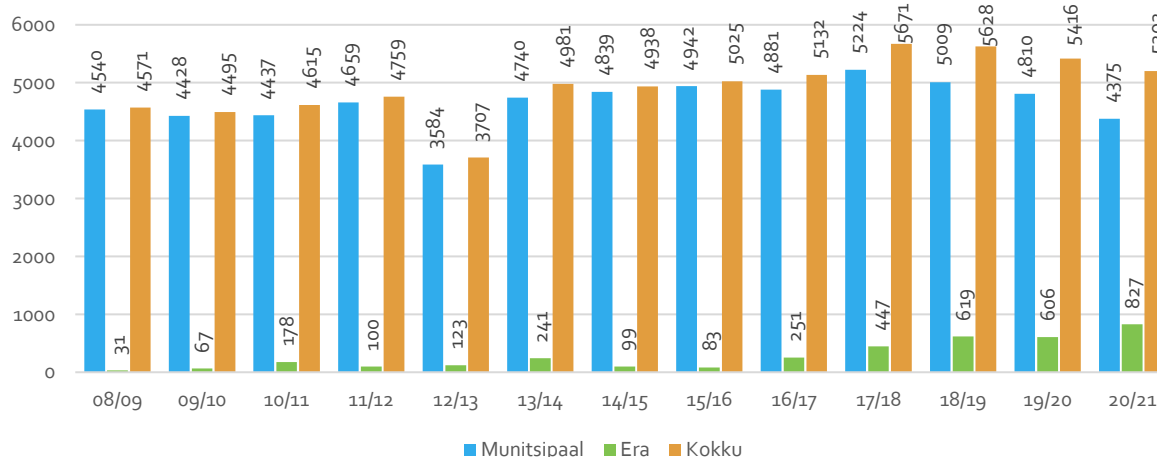
¹⁶ www.narvaharidus.edu.ee

2.3 Huviharidus

Narva linnas tegutseb kuus munitsipaalomandis huvikooli ja klubi:

- Narva Laste Loomemaja – enam kui 30 erinevat ringi (tantsud, keeled, kunst- ja käsitöö, foto, mudelism jne)
- Narva Muusikakool – muusikaõpe 25 õppekaval (erinevad instrumendid ja koorilaul)
- Narva Kunstikool – õppekavapõhine ja vabaõpe erinevatel kunstialadel
- Narva Noorte Meremeeste Klubi – meremitmevõistluse ja purjetamise treeningud, veeturism, mudellaevandus, mereskautus ning ujumine
- Narva Spordikool Energia – treeningud järgnevatel distsipliinidel: ujumine, sõudmine ja aerutamine, laskesuusatamine, jalgratta- ja motosport, võrkpall, judo, korvpall ning poksimine
- Narva Paemurru Spordikool – treeningud järgnevatel distsipliinidel: korvpall, iluvõimlemine, laskmine, lauatennis, poks, jäähoki, iluuisutamine ja kergejõustik

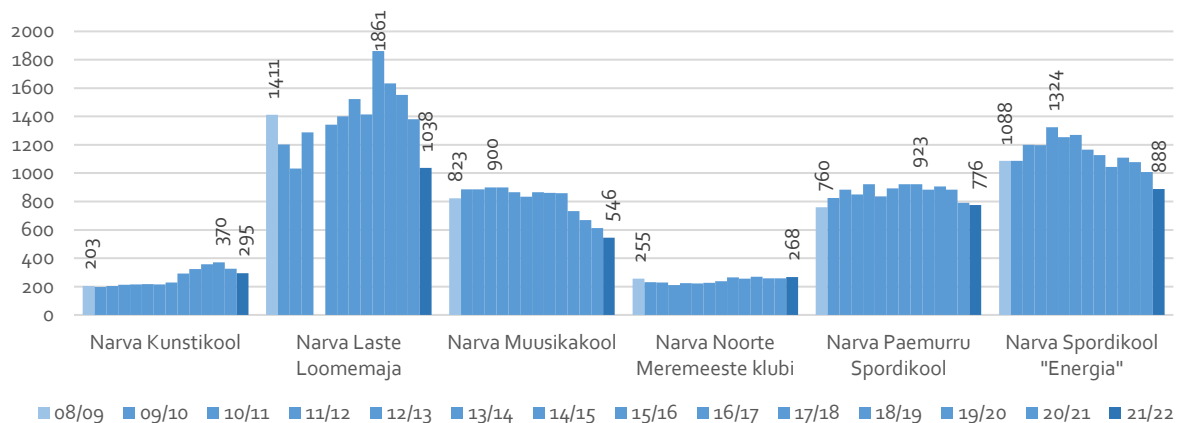
Õpilasi munitsipaalomandis huvikoolides on viimasel kümnel aastal olnud u 4500–5000 kandis, samas möödunud õppeaastal u 600 võrra vähem kui kõrgeaastal 17/18. Erahuviharidus on linnas olnud pikka aega väga tagasihoidliku osakaaluga ning erahuvikoolides õppivate laste arv on kasvama hakanud alles viimasel kolmel–neljal aastal. Õppeaastal 20/21 õppis erahuvikoolides 827 õpilast ehk 16% kõikidest huvikoolide õpilastest (Joonis 10). Põhjuseid võib olla mitmeid. Esiteks on linna huvikoolides lai valik, samuti pakuvad koolid mitmekesist huvitegevust. Samuti on tõenäoliselt osalemine munitsipaalhuvikooli tegevuses odavam. Üks põhjustest võib olla ka meetodiline – lapsed kajastuvad selle omavalitsuse statistikas, kuigi huvikool on registreeritud. Nii võib näiteks Narvas tegutseda mõni Tallinnasse registreeritud huvikool. Sellisel juhul kajastuvad ka Narva lapsed Tallinna statistikas.



Joonis 10. Õpilaste arv Narva linna munitsipaalomandis huvikoolides kokku õppeaastatel 08/09–21/22 (EHIS)¹⁷

Õpilaste arvult suurim munitsipaalhuvikool on Narva Laste Loomemaja maja 1380 lapsega. Kahe spordikooli peale kokku on õppureid 1800 ja muusikakoolis enam kui 600. Väiksema õpilaste arvuga on kunstikool ja meremeeste klubi (Joonis 11).

¹⁷ Õppeaasta 13/14 andmed on Narva Laste Loomemaja kohta puudu.



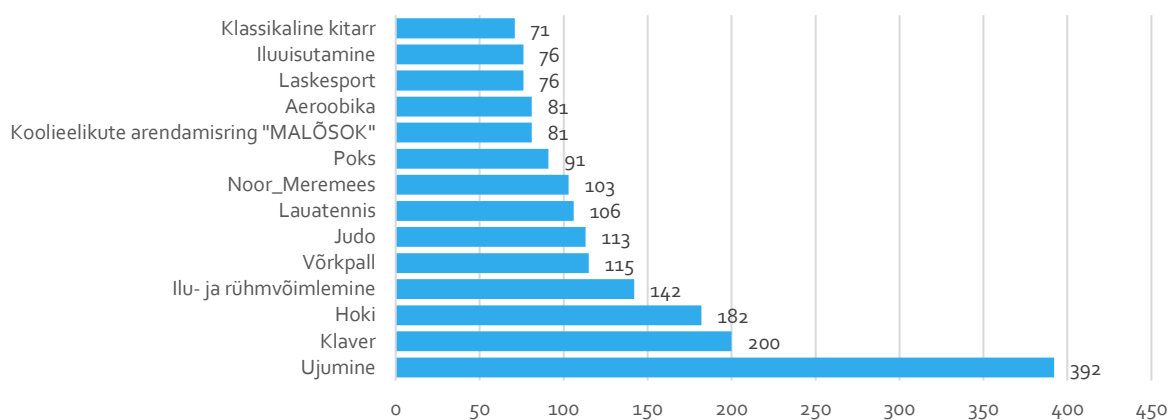
Joonis 11. Õpilaste arv Narva linna munitsipaalomandis huvikoolides õppeaastatel 08/09–21/22 (EHIS)¹⁸

Õppekava liigi lõikes on olnud kõige populaarsemad spordierialad (enam kui 40% õppuritest) ning muusika ja kunsti erialad (enam kui 30% õppuritest). Samas eelnevate mõningase vähenemise arvel on kasvanud eelkõige üldkultuuri osakaal. Loodus- ja tehnikaerialadel on õppurite arv ja osakaal olnud läbi aja tagasihoidlikud (Tabel 13).

Tabel 13. Huvikoolide õppurid õppekava valdkondade lõikes õppeaastatel 13/14 kuni 20/21 (EHIS)

	Loodus	Muusika ja kunst	Sport	Tehnika	Üldkultuur, sh rahvuskoolid
13/14	0%	34%	47%	2%	17%
14/15	0%	34%	50%	2%	14%
15/16	2%	35%	48%	1%	14%
16/17	0%	35%	46%	2%	18%
17/18	3%	33%	40%	1%	22%
18/19	1%	32%	44%	1%	21%
19/20	3%	30%	42%	1%	24%
20/21	1%	31%	44%	1%	22%

Õppeaastal 21/22 oli huvikoolides avatud 102 õppekava. Kõige populaarsemad neist olid ujumine, klaver ja hoki (Joonis 12).



Joonis 12. Populaarseimad õppekavad munitsipaalhuvikoolides õppeaastal 21/22 (EHIS)

¹⁸ Õppeaasta 13/14 andmed on Narva Laste Loomemaja kohta puudu.

Lisaks on üldhariduskoolide juures mitmekesine huviringide valik. Valdavalt on tegemist keele- ja käsitööringide, koorilaulu, robootika jms tegevusega, mis otseselt huvikoolide õppekavasid ei dubleeri. Samas on siiski ka spordi- ja tantsuringe. Kõige rohkem osalevad ringides esimese kooliastme õpilased, vanemates astmetes osalusaktiivsus väheneb.

Samuti pakub enesetäiendamise võimalusi Narva Keskraamatukogu. 2021. a oli noori lugejaid üle 3000. Raamatukogu pakub neile ruume enesetäiendamiseks ja vaba aja veetmiseks erinevates linna piirkondades – Keskraamatukogu laste osakonnas, Kreenholmi raamatukogus ja Narva Laste Loomemaja teeninduspunktis. Loodud on vastavad lugemisprogrammid. Korraldatakse mitmesuguseid üritusi ja viiakse läbi projekte. 2021. aastal toimus kokku 2542 sündmust (sh 302 näitust, 788 raamatukogu üritust, 1162 individuaalkoolitust ja 288 rühmakoolitust), milles osales enam kui 16 tuhat inimest, neist ligi 9000 lapsed.

Nii Narvas kui ka Eestis üldiselt on järjest enam juttu üld- ja huvihariduse lõimimisest, s.o huvihariduses omandatud arvestamisest koolis. Kuigi järjest enam neid lähendatud, on siiski süsteemse lõimimisega väljakutseid, kuna õppekavasid on palju. Tegemist on üldjuhul siiski haridusasutuse taseme teemaga, mida kohalik omavalitsus saab täiendavalt suunata (näiteks sätestades üldised põhimõtted haridusasutustele). Üldiselt eeldab aga huvihariduses omandatu arvestamine õppekavade/õpiväljundite võrdlemist. Üheks lahenduseks saab seejuures olla õpilasele teatud aines koostatav individuaalne õppekava (mida saab teha kool).

Narva Muuseum pakub lasteaedadele ja koolidele mitmesuguseid meelelahutus- ning haridusprogramme. Programmid on koostatud püsiekspositsiooni ja ajutiste näituste põhjal, mida viiakse läbi interaktiivses vormis – osalejad tutvuvad valitud programmi teema raames muuseumi eksponaatide ja museaalidega ning temaatiliselt valitud audio- ja videomaterjalidega. Suurem osa muuseumi haridusprogramme sisaldab praktilist tööd tunni kokkuvõtteks ja omandatu kinnistamiseks. Muuseumi haridusprogrammid on koostatud laste eelist omapära arvestades ning on jagatud koolieelikutele ja algkooli lastele ning kooli I ja II astmele. Muuseumitunnid toetavad riiklikus õppekavas kirjeldatud õpitulemuste saavutamist ja üldpädevuste arendamist.

2.4 Muud õppimisvõimalused¹⁹

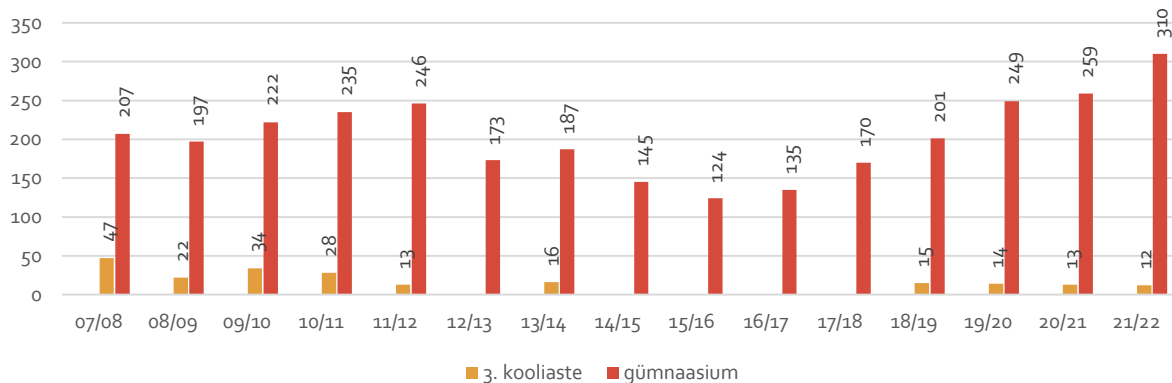
Lisaks statsionaarsele üldharidusele on Narvas võimalik omandada keskharidust ka mittestatsionaarses õppes **Narva Täiskasvanute Koolis** või **Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse** Narva õppekohas (ainult koos kutsega; erialad: teenindus, tehnika, tootmine, ehitus, IKT, ärimus, haldus ja õigus ning humanitaaria)²⁰.

Muid edasiõppimisvõimalusi pakuvad veel **Sisekaitseakadeemia** (toll ja maksundus, korrektsioon, politseiteenistus, päästeteenistus, politseiametnik, vanglaametnik, päästekorraldaja) ja **Tartu Ülikooli Narva Kolledž** (koolieelse lasteasutuse õpetaja, humanitaarained, keeled, noorsootöö, klassiõpetaja, IKT süsteemide arendus, ettevõtlus ja projektijuhtimine, ettevõtlus ja digilahendused).

¹⁹ Lähteülesanne ei eeldanud põhjalikku kõrg- ja kutsehariduse analüüsi. Samuti ei mõjuta need otseselt munitsipaalharidusvõrgu kujundamist. Seetõttu on olemasolevaid võimalusi käsitletud üldsõnaliselt.

²⁰ Kutsehariduskeskuses avatakse järgmisest aastast ka mittestatsionaarne õpe ilma kutset omandamata.

Narva Täiskasvanute Koolis käis õppeaastal 21/22 gümnaasiumiastme mittestatsionaarses õppes 310 õpilast, seejuures on õpilaste arv viie aastaga kasvanud u 170 võrra. Põhikooliosas oli 12 õpilast (Joonis 13). Koos üksikutes ainetes osalevate õpilastega käis Täiskasvanute Kooli gümnaasiumiastmes 524 õpilast, s.o 214 õpilast osales võid mõnes õppeaines. Ka nende arv on viimastel aastatel kolmekordistunud.



Joonis 13. Õpilaste arv Narva Täiskasvanute Koolis mittestatsionaarses õppevormis (EHIS)

Gümnaasiumiõpilastest 80% on Narva linna elanikud, 62 õpilast on pärit teistest omavalitsustest. Mujal mittestatsionaarses õppes õppivaid Narva linna elanikke on 16 (Tabel 14).

Tabel 14. Mittestatsionaarne õpe gümnaasiumis (EHIS)

	17/18	18/19	19/20	20/21	21/22
Linna koolides kokku	170	201	249	259	310
sh Narva linna õpilased	156	176	212	217	248
sh teise KOV-i õpilased	14	25	37	42	62
linna õpilaste osakaal linna koolide õpilastest	92%	88%	85%	84%	80%
Narva linna õpilased kokku	159	183	220	224	264
Narva õpilased mujal	3	7	8	7	16
linna õpilastest paiksed	98%	96%	96%	97%	94%

Mittestatsionaarses õppes üksikutel õppeainetel õppijaid oli kokku 214. Nende arv on nelja aastaga kolmekordistunud. Põhikooliõpilastest on 11 Narva linnast ja 5 mujalt. 11 Narva linna noort õpib mujal omavalitsuses. Eksternõppe õpilasi on 8. Pikendatud ja lisaõppe õpilasi on 6, nendest 3 Paju Koolis ja 3 mujal.

Lisaks riiklikele ja omavalitsusele kuuluvatele õppeasutustele tegutseb Narvas ka mitmeid peamiselt täiskasvanute koolitamisega tegelevaid asutusi. 2019. aastal²¹ oli EHIS-es registreeritud 36 sellist asutust (Tabel 15). Aasta-aastalt on asutuste arv tasapisi kasvanud, samuti õppijate oma. 2019. aasta andmed ei järgi üldist trendi, kuna siis hakkasid ilmema koroonapandeemia mõjud.

²¹ Uuemaid andmeid EHIS ei sisalda.

Tabel 15. Täienduskoolitusasutuste näitajad (EHIS)

Aasta	Asutuste arv	Õppijate arv	Kursuste arv	Tunnistuste arv
2016	25	1818	723	1477
2017	27	2954	2010	1773
2018	31	4209	3030	3017
2019	36	3625	2359	2217

Suurima õppijate arvuga on autokoolid (2019. aastal ligi 900 õppijat). Üle 100 osalejaga on samuti:

- Loomingulise arengu ja vaba aja veetmise keskus GAGARIN (473)
- Alguskeskuse Huvikool (358)
- Noorsootöö Assotsiatsioon Kiirus (318)
- MTÜ Tiiu Võhma Keeltekool (244)
- Weldman Koolituskeskus (230)
- Regionaalne Koolitus OÜ (166)
- Liidia Kobzeva Keeltekool „Likool“ (140)

Üle 20 õppijaga oli 2019. a kaheksa täienduskoolitusasutust, samuti kaheksal oli kuni 20 õppijat ja üheksal registreeritud asutusel õppijad puudusid.

Täienduskoolituse pakkumisega tegeleb ka Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus, mis on ühtlasi Eesti Täiskasvanute Koolitajate Assotsiatsiooni Andras liige. Üle Eesti on andragoogi kutsega koolitajaid üle 500, piirkondade lõikes andmeid ei koguta.

Elukestva õppe toetamisega tegeleb ka **Narva Keskraamatukogu**. 2021. aastal erinevatest koolitustest võttis osa 3499 osalejat. Elukestva õppe edendamisel teeb Narva Keskraamatukogu koostööd ETKA Andrase, Eesti keele maja, Ameerika Ühendriikide Suursaatkonnaga ja teiste organisatsioonide ning õppeasutustega (Narva Täiskasvanute Kool, Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus). 2021. aastal töötati välja uued virtuaal- ning individuaalkoolituste programmid IT-alaste pädevuste omandamiseks eakatele. Ameerika Keskuses jätkub inglise keele kursus täiskasvanutele. Peale selle toimub populaarne nutitelefoni kasutamise ja pildistamise kursus eakatele.

Narva linnas oli 2022. a 1. jaanuari seisuga registreeritud 30 792 tööelist (vanusegrupp 16–64) elanikku. Vanemaalisi (65+) oli 13 867 inimest. Nead moodustavad kõige üldisemas plaanis **elukestva õppe sihtgrupi**. Statistikaamet käsitleb elukestva õppe sihtgruppi mõnevõrra kitsamalt – vanusegrupp 25–64. Selles vanuses inimesi oli Narvas 28 252. Statistikaameti andmetel oli Eesti elanike elukestvas õppes osalemise määr 2021. aastal 18,4% (viimase paari aasta jooksul on see kusjuures vähenenud)²². Eesti haridusvaldkonna arengukavas on ühe soovitud sihttasemena välja toodud, et aastal 2035 peaks täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr olema 25%. Selleni jõudmiseks on tarvis teha märkimisväärsed pingutusi, sh kohaliku omavalitsuse tasandil.

Peamiseks probleemiks näib olevat koordineerimise puudumine. Osaliselt tegeleb täiskasvanute haridusega riigi tasand (nt Töötukassa, kolledž, Sisekaitseakadeemia, kutsehariduskeskus), osaliselt omavalitsus (Täiskasvanute Kool jt munitsipaalasutused, nagu näiteks raamatukogu, kultuurimaja). Koolitusi pakuvad samuti kolmanda (rahvusseltsid, MTÜ-d) ja erasektori esindajad (koolitusfirmad jt). Teadlik inimene suudab tõenäoliselt omale vajaliku info üles leida, s.o valida vajaliku koolituse. Suurem probleem on nendega,

²² Maakonna ja omavalitsusüksuse täpsusega andmeid ei ole.

kes koolitust vajaksid, kuid kelleni info ei jõua. Siinkohal ongi tarvis omavalitsusepoolset koordineerimist, et õiged inimesed jõuaksid õigetele koolitustele.

2.5 Töötajaskond

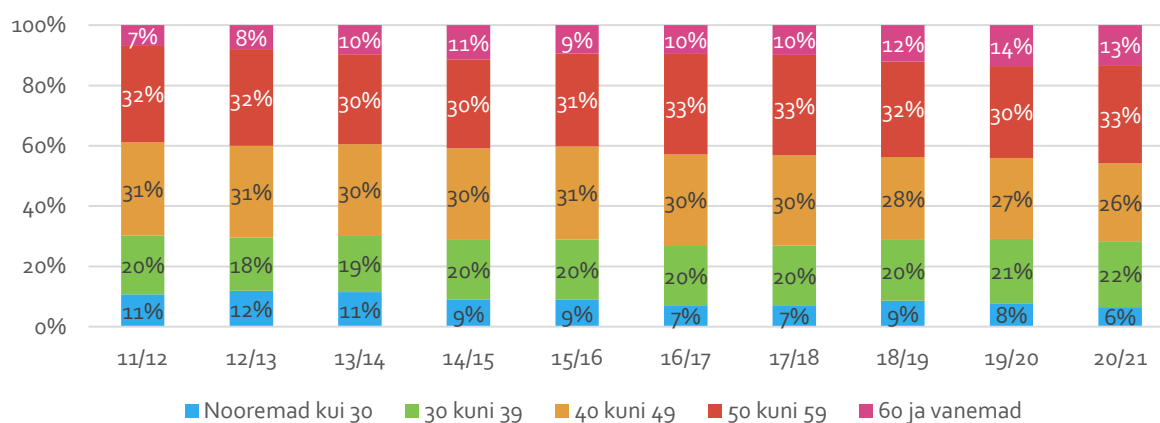
Linna haridus- ja huviharidusasutustes oli 2021. aastal kokku ligi 1600 töökohta, neist 696 lasteaedades, 598 koolides, 162 huvikoolides ja 82 spordikoolides. Pedagoogiline koosseis moodustas keskmiselt poole töötajatest, üldhariduskoolides 2/3. Enim oli õpetajate ja tööliste ametikohti (Tabel 16).

Kvalifikatsioonile vastas EHIS-e andmetel 94% lasteaia- ja 92% kooliõpetajatest.

Tabel 16. Ametikohad Narva linna munitsipaalharidusasutustes aastal 2021 (Narva Linnavalitsus)

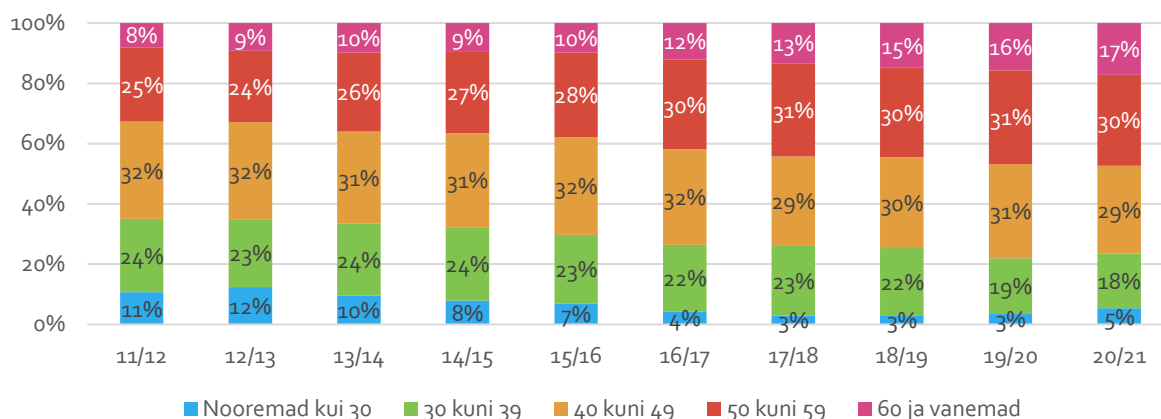
	Kõik kokku	Lasteaiad	Üldhariduskoolid	Huvikoolid	Spordikoolid
Juht	31	17	8	4	2
Juhi asetäitja õppealal	28	13	9	4	2
Õpetaja	749	281	378	90	
Pedagoogid kokku	805	310	396	98	60
Tugispetsialist	62	27	35		
Tugiisik	9	1	9		
Tugipersonal kokku	71	27	44		
Juhi asetäitja majandusalal	13	1	6	5	2
Tippspetsialist	50	0	29	14	7
Keskastme spetsialist	79	57	5	7	10
Noorempetsialist	207	193	4	1	10
Tööline	314	107	114	39	54
Teenindav personal kokku	663	359	158	64	82
Kõik kokku	1 598	696	598	162	142
Asutuste arv	31	17	8	4	2
Keskmiselt töötajaid asutuses	52	41	75	40	71
Pedagoogilise personali osakaal	50%	45%	66%	60%	42%

Elmisel õppeaastal oli lasteaedades 302 õpetaja ametikohta ja 310 õpetajat ehk peaaegu kõik töötasid täiskoormusega. Muutused on toimunud õpetajate vanusstruktuuris. Kui 10 aastat tagasi moodustasid enam kui 50 aasta vanused õpetajad 39% õpetajaskonnast, siis õppeaastal 2020/2021 juba 46%. Alla 30-aastaseid õpetajaid oli 6% õpetajaskonnast (Joonis 14).



Joonis 14. Lasteaiaõpetajate vanusjaotus linnas (EHIS)

Tuleviku seisukohalt olulised muutused on toimunud kooliõpetajate vanusjaotuses, kus 50-aastaste ja vanemate õpetajate osakaal kogu õpetajaskonnast on järjepidevalt kasvanud. Kui õppeaastal 10/11 oli 50–59-aastaste õpetajatega täidetud ametikohti 25% ja vanemate kui 60 eluaastat õpetajatega täidetud ametikohti 8%, siis õppeaastal 2020/2021 vastavalt 30% ja 17%. Seega moodustavad 50-aastased ja vanemad õpetajad ligi poole koolide õpetajaskonnast. Järelkasvu osas positiivseid muutusi toimunud ei ole. Nooremate kui 30 eluaastat õpetajate osakaal on vähenenud 5%-ni ja 30–39-aastaste osakaal on 18% (Joonis 15).



Joonis 15. Üldhariduskoolide õpetajate vanusjaotus linnas (EHIS)

Personalivajadus aastatel 2030 ja 2040

Arvestades viimase kümnendi muutusi õpetajate vanuskoosseisus ja **eeldades**, et:

- Rühmade ja klassikomplektide keskmine suurus ei muutu
- Riikliku õppekava ette nähtud ainetundide maht ei muutu²³
- Õpetajad siirduvad väljateenitud pensionile 65. eluaastal
- Teenuse nõudluse muster ja osalus erinevatel haridusastmetel jääb samaks
- Teenuse muutus põhineb ainult demograafilistel teguritel

on prognoositud tuleviku õpetajate ametikohtade nn lisavajadus võrreldes olemasoleva järelkasvu suurusega (Tabel 17).

Tabel 17. Õpetaja ametikohtade vajaduse prognoos võrreldes seni aset leidnud järelkasvuga²⁴

	Õpetajate arv õppeaastal 20/21 (ümardatud)	Teenusevajaduse muutus 2030	Teenusevajaduse muutus 2040	Õpetajate vajadus 2030	Õpetajate vajadus 2040
Baas-stsenaarium					
Alusharidus	300	-4%	-4%	-19	19
Üldharidus	500 ²⁵	-12%	-20%	1	8
Rände-stsenaarium (töenäoseim)					
Alusharidus	300	-38%	-30%	-43	4
Üldharidus	500	-38%	-50%	-40	-38

²³ Käsitletud on linna kui tervikut. Seega õpilaste siirdumine riigigümnaasiumitesse üldpilti ei mõjuta.

²⁴ Eeldusel, et teenusevajaduse muutus on ainult demograafiline. Arvestatud on kogu Narva koolivõrguga sõltumata omandist.

²⁵ Arvestatud on ka riigi- ja erakooli õpetajaskonda.

Seoses nõudluse vähenemisega alushariduses on täiendava tööjõu vajadus kümne aasta vaates u 40 täiendavat õpetajat. Pikema perspektiivi vaates on olemasolev järelkasv vajaduse rahuldamiseks piisav. Üldhariduses on saabuval kümnendil senise järelkasvu tempoga võrreldes juurde vaja u 40 uut õpetaja ametikohta ja see vajadus püsib.

Haridusteenistus täpsustas 2022. a veebruaris koolidelt andmeid järgmise viie aasta õpetajate vajaduse kohta aineõpetajate lõikes. Kõige suurem on vajadus loodus- ja täppisteaduste valdkonnas (kokku ligikaudu 20 õpetajat, sh loodusõpetus, bioloogia, geograafia, 4 keemia, 2 füüsika ja 8 matemaatika õpetajat). Välja toodi ka veel vajadus uute liikumise (6) ja tehnoloogiaõpetaja järele.

Tunnustamine

Linnas on välja kujunenud lasteaedade, üldharidus- ja huvikoolide õpetajate tunnustamise süsteem. Iga-aastaselt rahvusvahelisel õpetajate päeval toimub linna konkursi „Aasta õpetaja“ tseremoonia, kus tunnustatakse ja tänatakse eelmisel õppeaastal silma paistnud õpetajaid, tervitatakse noori pedagooge ning tänatakse pensionile minevaid õpetajaid.

Linna koolid ja lasteaiad osalevad Eesti konkursil „Eestimaa õpib ja tänab“. Toimub tänuüritus koolide ainekomisjonide ja meetodiliste ühingute juhatajatele ning aktiivseimatele liikmetele.

Üle-eestiliste lõimitud aine- ja keeleõppe (LAK) ürituste raames tunnustatakse Narvas aktiivsemaid LAK-õppe õpetajaid „LAK-õppe tegija“ tiitliga.

Lisaks õpetajatele mõeldud ürituste tunnustatakse ka parimaid tulemusi saavutanud õpilasi. Õppeaasta lõpus tänatakse ja tunnustatakse linna, maakonna ja Eesti aineolümpiaadidel ja –konkurssidel edu saavutanud õpilasi ja nende juhendajaid. Juunis toimub gümnaasiumi medaliga lõpetajate traditsiooniline tunnustustseremoonia, kui hõbe- või kuldmedaliga gümnaasiumi lõpetanud õpilased saavad linnapea kehtestatud rahalise preemia.

Tugispetsialistid

Tugispetsialistidest oli 2021. aastal lasteaedade koosseisus enim logopeede (20,8 ametikohta), eripedagooge (3,9) ja üks psühholoog.

Teisalt on vajadus tugipersonali järele **lasteaedade juhtide hinnangul** oluliselt kõrgem. Asutuste peale kokku oleks juurde vaja 5,6 eripedagoogi ametikohta (praegu kaetud 41% koguvajadusest), 12,6 logopeedi ametikohta (62%) ja 7,3 psühholoogi ametikohta (kaetud vaid 12% koguvajadusest). Samuti on puudus tugiisikutest.

Üldhariduskoolides on olemas 7,1 logopeedi ametikohta, 6,5 psühholoogi, 6 sotsiaalpedagoogi ja 3 eripedagoogi ametikohta.

Vastavalt koolide juhtide hinnangule on vajadused oluliselt suuremad. Hinnanguliselt on puudu 8 eripedagoogi ametikohta (hetkel kaetud 27% koguvajadusest), 10 logopeedi (42%), 6 psühholoogi (52%) ja 7 sotsiaalpedagoogi (kaetud 46%). Samuti 18 abiõpetaja ja 11 HEV koordinaatori ametikohta ning 16 tugiisikut. Lisaks tunnevad koolid vajadust lastepsühhiaatri teenuse järele.

Kokkuvõtvat on hetkel võrreldes hinnangulise ideaalolukorraga olemas ainult 41% alus- ja üldharidusasutuste tugispetsialistide koosseisust (Tabel 18).

Tabel 18. Olemas- ja puuduolevad tugispetsialistid (Narva Linnavalitsus)

	Eripedagoog	Logopeed	Psühholoog	Sotsiaalpedagoog	Abiõpetaja või õpetaja abi	HEV koordinaator	Tugiisik	Kokku
Lasteaiad	3,9	20,8	1	0	3	0	0,5	29,1
Koolid	3	7,1	6,5	6	9,6	11,5	9	52,7
Olemas kokku	6,9	27,9	7,5	6	12,6	11,5	9,5	81,8
Lasteaiad	5,6	12,6	7,3	1	9,8	2,8	4	43
Koolid	8	10	6	7	18	11	16	76
Vaja juurde kokku	13,6	22,6	13,3	8	27,8	13,8	20	119
Olemasolevate spetsialistide osakaal koguvajadusest								
Lasteaiad	41%	62%	12%	0%	24%	0%	11%	40%
Koolid	27%	42%	52%	46%	35%	51%	36%	41%
Olemas kokku	34%	55%	36%	43%	31%	46%	32%	41%

Kui soovida palgata juurde kõik peamised tugispetsialistid, s.o eripedagoog, logopeed, psühholoog ja sotsiaalpedagoog (kokku 57,5 ametikohta), tähendaks see täiendavat aastast kulu suurusjärgus 1,3 miljonit eurot²⁶. **Küll aga ei ole see tõenäoliselt mõistlik**, sest esiteks ei ole sellist hulka inimesi kuskilt võtta, ja teiseks on uute töötajate palkamine vaid osa lahendusest.

Tuge vajavate õpilaste õpikeskkond ja teenused on küsimus, mis vajab kompleksset lahendust. Tarvis on nii tänapäevastele nõuetele vastavat kooli koos õpilaskoduga²⁷ kui ka tugisüsteemi, mis kindlustaks vajalikud teenused. Seejuures on oluline tähelepanu pöörata ka n-õ järgmisele tasandile – spetsialistide vastastikusele jõustamisele ning tavaõpetajate toetamisele.

2.6 Finantseerimine ja taristu

Võrreldes omavahel lasteaia käivate laste arvu normatiivsete kohtade²⁸ omaga, on näha, et vakantsi on ligikaudu 8% jagu. Sealjuures on mõningaid lasteaedu, kus normatiivsete kohtade arvu järgi vabu kohti pole (Tabel 19).

²⁶ Ühe ametikoha brutokuupalgaks on arvestatud 1400 eurot.

²⁷ Kogemused teistes Eesti maakondades on näidanud, et kaasav haridus ei ole 100% ulatuses rakendatav. See eeldaks kõikide haridusasutuste keskkonna ümberkujundamist ja suure hulga täiendavate spetsialistide palkamist. Seega on otstarbekas kavandada Narva suuruse linna puhul üks kool suurema toevajadusega õpilastele, mille põhimäärus võimaldaks hariduse omandamist nii riiklikul kui ka lihtsustatud õppekaval.

²⁸ Normatiivsete lasteaia- ja koolikohtade all on silmas peetud 2020. aastal EHIS-ele esitatud andmeid. Normatiivne õppekohtade arv näitab kooli tüübist, klasside/õpperühmade koosseisust või rakendatavatest õppekavadest tulenevat maksimaalset võimalikku õppekohtade arvu õppeasutuses. Lasteaedade puhul kajastavad normatiivsed kohad üldiselt tegelikku olukorda, koolide puhul pigem mitte, sest nende puhul on andmed märgitud üksnes ühest parameetrist lähtuvalt. Seal on arvestuse aluseks 2 m² pinda põhikooliõpilase kohta. Seega on tegelik pinna ülejääk märksa väiksem. Samuti tuleb arvestada, et tegemist on vanade projektidega, mis ei arvesta muutunud õpikäsitusest tulenevat ruumiprogrammi. Teisalt on selge, et eksisteerib märkimisväärne kohtade ülejääk, kuna õpilaste arv on vähenenud, kuid kohtade arv jäänud peaaegu muutumatuks.

Tabel 19. Normatiivsed lasteaiakohad ja laste arv lasteaedades õppeaastal 20/21 (Narva Linnavalitsus, EHIS)

Asutus	Normatiivne kohtade arv	Laste arv õ/a 21/22	Vabad kohad	Vabade kohtade osakaal kohtadest	Hoone netopind (m ²)	Pinda lapse kohta	Pinda normatiivse laste arvu kohta
Narva Lasteaed Cipollino	216	214	2	1%	2 496	11,7	11,6
Narva Lasteaed Karikakar	68	59	9	13%	689	11,7	10,1
Narva Lasteaed Kaseke	68	60	8	12%	710	11,8	10,4
Narva Lasteaed Kirsike	180	181	-1	-1%	2 234	12,3	12,4
Narva Lasteaed Käoike	196	164	32	16%	3 476	21,2	17,7
Narva Lasteaed Muinasjutt	52	53	-1	-2%	684	12,9	13,2
Narva Lasteaed Pingviin	145	145	0	0%	2 080	14,3	14,3
Narva Lasteaed Potsataja	196	179	17	9%	2 481	13,9	12,7
Narva lasteaed Punamütsike	130	78	52	40%	2 037	26,1	15,7
Narva Lasteaed Põngerjas	203	177	26	13%	2 224	12,6	11,0
Narva Lasteaed Päikene	154	183	-29	-19%	1 765	9,6	11,5
Narva Lasteaed Pääsuke	88	72	16	18%	916	12,7	10,4
Narva Lasteaed Sipsik	202	183	19	9%	2 322	12,7	11,5
Narva Lasteaed Sädemeke	186	161	25	13%	3 203	19,9	17,2
Narva lasteaed Tareke	167	165	2	1%	2 474	15,0	14,8
Narva Lasteaed Tuluke	176	157	19	11%	2 501	15,9	14,2
Narva Lasteaed Vikerkaar	108	99	9	8%	1 539	15,5	14,3
Kokku	2535	2330	205	8%	33 830	14,5	13,3

Koolide osas on olukord teistsugune – u 30% normatiivsest pinnast on tegelikult kasutuseta. Kõige suurema täituvusega on Narva Kesklinna Gümnaasium, kõige väiksemaga Narva 6. Kool. Kesklinna Gümnaasium tegutseb praeguseks asenduspinnal (Tabel 20). Suure täituvusega on ka Pähklikmäe Gümnaasium. Praegune keskmine pind õpilase kohta (9,7 m²) on küll vabariigi keskmisest madalam, kuid suure linna kohta liiga kõrge. Teisalt ei ole võimalik üheselt välja tuua, milline on optimaalne ruutmeetrite arv õpilase kohta, kuna see on otseselt sõltuvuses pinna funktsionaalsusest.

Tabel 20. Normatiivsed koolikohad ja õpilaste arv koolides õppeaastal 20/21 (Narva Linnavalitsus, EHIS)²⁹

Asutus	Normatiivne kohtade arv EHIS-es	Õpilaste arv õ/a 21/22	Suurim õpilaste arv viimasel 10 aastal ³⁰	Vabad kohad	Vabade kohtade osakaal kohtadest	Hoone netopind (m ²)	Pinda õpilase kohta	Pinda normatiivse õpilaste arvu kohta
Narva 6. Kool	875	202	505	673	77%	5 875 ³¹	29,1	6,7
Narva Keeltelütseum	1366	880	1000	486	36%	7 470	8,5	5,5
Narva Kesklinna Gümnaasium ³²	864	830	1019	34	4%	7 526	9,1	5,5
Narva Kreenholmi Gümnaasium	860	671	750	189	22%	6 939	10,3	8,1
Narva Paju Kool	620	180	215	440	71%	3 989	22,2	6,4
Narva Pähklikmäe Gümnaasium	1222	1044	1000	178	15%	6 441	6,2	5,3
Narva Soldino Gümnaasium	1100	861	900	239	22%	7 232	8,4	6,6

²⁹ Normatiivne kohtade arv on täpsustatud seisuga 27.05.2022. Normatiivne õppekohtade arv (ainult üldhariduskooli puhul) näitab kooli tüübist, klasside/õpperühmade koosseisust või rakendatavatest õppekavadest tulenevat maksimaalset võimalikku õppekohtade arvu õppeasutuses. Andmeväljale märgitakse maksimaalne võimalik õpilaste arv asutuses kokku, keda on õppeasutuses samaaegselt ühes vahetuses võimalik õpetada, arvestades põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses sätestatud klassi täitumuse ülemistest piirnormidest, õppeasutuse tegelikust ruumiprogrammist ning tervisekaitseõuetest tulenevate piirangutega.

³⁰ Kui võtta aluseks maksimaalne õpilaste arv, mis on viimasel 10 aastal koolides olnud, on praeguse seisuga vabu kohti 721.

³¹ Ilma Täiskasvanute Koolita

³² Arvestatud vana kooli pindala. Kavandatavas põhikooliks ümberkujundatavas hoones saab kohti olema 864.

Kokku	6907	4668	5389	2239	32%	45 472	9,7	6,2
-------	------	------	------	------	-----	--------	-----	-----

Lasteaedade ja koolide kogukulu on 2022. aastaks kavandatud 29 miljonit eurot, sellest 13,5 moodustab riigitoetus ja 15,5 linna osalus (Tabel 21).

Kulu lapse kohta varieerub olulisel määral. Koolide puhul on kõige väiksema kohamaksumusega Narva Pähklimäe Gümnaasium (kui Täiskasvanute Kooli mitte arvestada) ja suurimaga Narva Paju Kool, mis on ka kooli spetsiifikast tulenevalt mõistetav.

Lasteaedadest on väikseima kohamaksumusega Potsataja ja suurimaga Muinasjutt. Samuti on suure maksumusega Pingviin ja Punamütsike. Muinasjutus ja Pingviinis on kõrge hariduslike erivajadustega laste osakaal, mis selgitab tavapärasest suuremat kohamaksumust. Punamütsikese puhul on tegemist täielikult amortiseerunud hoonega, mis on osaliselt tühi. Langetatud on otsus uue eestikeelse lasteaia ehitamise osas.

Narva Täiskasvanute Kooli puhul on olnud teemaks selle ühendamine Ida-Virumaa Kutsehariduskeskusega. Alates 2016. aastast, mil algasid linna ja ministeeriumi läbirääkimised riigigümnaasiumite loomiseks, on käsitletud nii Täiskasvanute Kooli sulgemist kui ka kutsehariduskeskusega liitmist. Praegu kehtiva kokkuleppe kohaselt peab linn otsustama Täiskasvanute Kooli perspektiivi 2022. a 1. septembriks. **Samas on paralleelselt arengukava koostamisega käinud diskussioon linna ja ministeeriumi vahel, et plaani täpsustada.** Rahalises vaates oleks sulgemisega kaasnev iga-aastane sääst linnale pigem tagasihoidlik – 122 tuhat eurot.

Tabel 21. Hariduskulud linna 2022. aasta eelarves (Narva Linnavalitsus)

Asutus	Põhieelarve		Riigitoetus ³³		Kokku	
	Maksumus	Koha maksumus aastas	Maksumus	Koha maksumus aastas	Maksumus	Koha maksumus aastas
Narva Keslinna Gümnaasium	434 828	531	2 014 751	2 460	2 449 579	2 951
Narva Kreenholmi Gümnaasium	525 450	782	1 553 774	2 312	2 079 224	3 099
Narva 6. Kool	355 447	1 768	551 278	2 743	906 725	4 489
Narva Paju Kool	474 988	2 581	1 219 780	6 629	1 694 768	9 415
Narva Pähklimäe Gümnaasium	449 216	430	2 387 661	2 285	2 836 877	2 717
Narva Soldino Gümnaasium	451 553	524	2 101 264	2 438	2 552 817	2 965
Narva Keeltelütseum	572 802	653	1 927 882	2 198	2 500 684	2 842
Narva Täiskasvanute Kool	122 035	230	689 955	1 299	811 990	2 522
Koolide keskmine	3 386 319	652	12 446 345	2 398	15 832 664	3 173
Narva Lasteaed Pääsuke	413 160	5 297	28 860	370	442 020	6 139
Narva Lasteaed Tuluke	774 361	4 932	66 857	426	841 218	5 358
Narva Lasteaed Karikakar	321 587	5 451	23 087	391	344 674	5 842
Narva Lasteaed Muinasjutt	467 416	8 656	36 556	677	503 972	9 509
Narva Lasteaed Potsataja	883 761	4 627	83 693	438	967 454	5 405
Narva Lasteaed Kaseke	318 039	5 130	27 899	450	345 938	5 766
Narva Lasteaed Punamütsike	479 878	5 852	38 478	469	518 356	6 646
Narva Lasteaed Päikene	878 876	4 777	74 553	405	953 429	5 210
Narva Lasteaed Põngerjas	854 834	4 723	71 666	396	926 500	5 234
Narva Lasteaed Tareke	768 196	4 713	66 377	407	834 573	5 058
Narva Lasteaed Sipsik	873 565	4 697	88 021	473	961 586	5 255
Narva Lasteaed Sädemeke	791 856	4 770	80 326	484	872 182	5 417
Narva Lasteaed Pingviin	1 086 694	7 245	93 311	622	1 180 005	8 138
Narva Lasteaed Kirsike	911 535	5 008	82 729	455	994 264	5 493
Narva Lasteaed Vikerkaar	497 439	4 974	44 250	443	541 689	5 472
Narva Lasteaed Cipollino	1 033 618	4 720	109 183	499	1 142 801	5 340
Narva Lasteaed Käoke	810 277	4 604	77 920	443	888 197	5 416
Lasteaedade keskmine	12 165 092	5 090	1 093 766	458	13 258 858	5 690
Kokku keskmine	15 551 411	2 051	13 540 111	1 786	29 091 522	3 974

³³ Ei sisalda huvihariduse ja huvitegevuse toetust.

Narva munitsipaalomanduses koolide füüsiline olukord ei ole kiita³⁴. Ekspertiiside keskmine hinnang hoonete lõikes on 3,39, mis jääb kuue palli süsteemis kasina ja rahuldava vahele. Nagu tabelist näha, ei ole ühegi hoone keskmine hinnang hea (Tabel 22).

2020. aastal noorte hulgas läbi viidud taju-uuringust³⁵ ilmneb, et koolid ja nende vahetu ümbrus näivad olevat üks kõige ebameeldivamaid avalikke ruume Narvas.

Ekspertiis on samuti välja toonud võimaliku remondi maksumuse (2021. a suvistes hindades). Siinkohal tuleb aga arvestada, et täielikku rekonstrueerimist on soovitatud üksnes Paju Kooli puhul, ülejäänute puhul peegeldab hind hädatarvilikke töid (katus, fassaad jms). Kui arvestada täieliku rekonstrueerimise maksumuseks 1200 eurot ruutmeetri kohta (kasutatud ekspertiisides), kujuneks kogumaksumuseks mitte 10, vaid 46 miljonit eurot. Viimane on kooskõlas ka arengukava konsultantide hinnanguga. **Samas on arengukava koostamise ajal ehitushinnad oluliselt kallinenud, nagu on näidanud ka avalike hoonete riigihangete tulemused. Seetõttu on maksumus tõenäoliselt alahinnatud. Sama kehtib ka lasteaedade osas (vt altpoolt).**

Arusaadavalt ei võimalda linna finantspositsioon sellises mahus investeringut ette võtta. Teisalt pole ka kogu pinda edaspidi tarvis (vt vajaduse prognoosi).

Tabel 22. Koolide tehniliste ekspertiiside koondülevaade 2021. a lõpust (OÜ Ehituskonsult Grupp)³⁶

Asutus	Pindala	Konstrukt-sioon	Elektri-süsteem	Muud	Ala	Küte	Venti-latsioon	Vesi	Kanal	Kesk-mine	Hind
Kreenholmi Gümnaasium	6938,7	3,4	4,2	5	5,3	2,5	2,5	2,1	1,3	3,28	502 740
6. Kool	6203,2	3,4	4	5	5	2,6	2,4	1,9	1,3	3,2	814 576
Paju Kool	3989,3	3,2	4,1	5	3	4,2	4,6	3,9	2,5	3,81	5 106 510
Pähklimäe Gümnaasium	6441,3	3,3	2	5	2,8	2,6	2,5	2,1	1,1	2,67	527 355
Soldino Gümnaasium	7231,5	3,7	2	5	3,75	2,7	2,9	2	1,3	2,92	495 700
Keeltelütseum	7470,2	3,9	4	5	3,25	4,3	4,4	3,9	2,5	3,91	1 197 262
Keeltelütseumi basseini	1284	3,9	4	5	3,25	4,3	4,4	3,9	2,5	3,91	1 685 000
Kokku											10 329 143

Lasteaedadest ei tehtud ekspertiisi 17-st 4-le (Cipollino, Pingviin, Punamütsike, Päikene), kuna nende seisukorda hindab linnavalitsus heaks, v.a Punamütsike. Ülejäänute keskmine hinnang on 3,40, mis läheneb sarnaselt koolidega pigem hinnangule kasin (Tabel 23).

Lasteaedade puhul on ekspertiisi teostaja soovitanud läbivalt kõik hooned tervikuna rekonstrueerida³⁷. Kogumaksumuseks kujuneks ekspertiisi tegija hinnangul 32,7 miljonit eurot. Sarnaselt koolidele pole ka siin teenusevajaduse prognoosi arvestades kõiki hooneid tarvis.

³⁴ Narva Linnavalitsuse ja konsultandi hinnangud, läbi viidud ehituslike ekspertiiside tulemused

³⁵ Narva taju-uuring, Linnalabor 2020 (http://www.narvaplan.ee/docs/noorte_taju-uuring_2020.pdf)

³⁶ Kõikidele koolidele tegi ekspertiisi üks ja sama firma OÜ Ehituskonsult Grupp, kes juhendus samadest põhimõtetest. Kõik koolid tellisid ekspertiisi ise. Asutused esitasid Kultuuriosakonnale ekspertiiside eksperteid ja koolijuhi allkirjastatud tulemused 2021.a detsembris. Materjalid on kättesaadavad: <https://zc.ee/eyCoyNdD>

³⁷ Olemasolevate hoonete rekonstrueerimisest võib teatud juhtudel uute ehitamine mõistlikumakski osutuda. Seega tuleb hoolikalt kaaluda, kas vanu korda teha või nendest hoonetest üldse loobuda ja ehitada uued.

Tabel 23. Lasteaedade tehniliste ekspertiiside koondülevaade 2021. a lõpust (OÜ Ehituskonsult Grupp)

Lasteaed	Pindala	Konstruktioon	Elekter	Muud	Ala	Küte	Ventilatsioon	Vesi	Kanal	Keskmine	Hind
Pääsuke	915,8	3,2	4,37	5	2,6	4,2	4,1	3,9	2,5	3,73	1 224 750
Tuluke	2501,3	3,2	4,1	5	3,2	2,5	2,4	1,9	1,3	2,95	3 205 265
Karikakar	688,5	3	4,6	5	3	4,3	4,2	3,9	2,5	3,83	947 510
Muinasjutt	682,8	3,1	4,75	5	4	2,4	2,8	1,9	1,3	3,16	933 500
Potsataja	2480,5	3,2	4,6	5	3,75	4,2	4,1	3,9	2,5	3,91	3 092 625
Kaseke	710,2	3	4,1	5	2,5	2,4	2,1	2,1	1,3	2,82	974 852
Põngerjas	2223,7	3,3	4,3	5	3,2	2,4	2,4	2,1	1,4	3,01	2 881 862
Tareke	2474,1	3,2	4,6	5	3,75	2,5	2,9	2,3	1,4	3,21	3 092 625
Sipsik	2322,3	3,08	5	5	4	4,6	4,2	3,7	2,5	4,01	2 934 152
Sädemeke	3203,3	3	4,2	4,3	2,75	2,9	2,5	2,1	1,3	2,88	4 116 158
Kirsike	2233,6	3,27	4,1	5	4,5	2,4	2,8	1,9	1,3	3,16	2 894 336
Vikerkaar	1539,4	3,3	4,5	5	4	4,2	4,1	3,9	2,5	3,94	2 010 407
Käoike	3475,7	3,48	4,6	5	5,75	2,6	2,3	2,1	2,5	3,54	4 459 382

Seega on haridusasutuste praeguse võrgu korral investeringute koguvajadus ligemale 78 miljonit eurot³⁸.

Selleks, et linnas haridustaristu korda teha, on tarvis teha jõulisi otsuseid esiteks võrgu optimeerimiseks ning seejärel läheneda hoonetele komplekselt. See tähendab, et otstarbekas on teha üks hoone korraga korda, mitte killustada rahalisi vahendeid väiksemate tööde tarbeks asutuste vahel laiali.

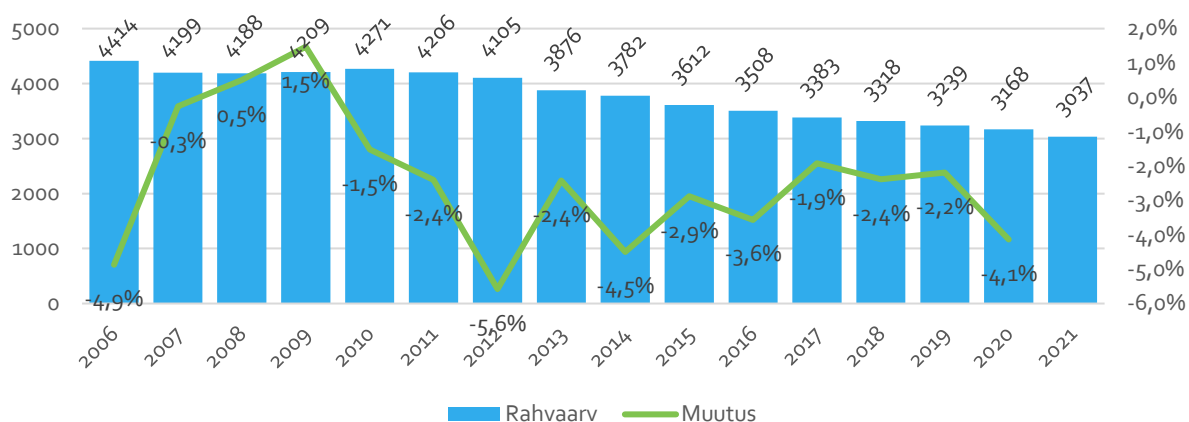
³⁸ NB! Tõenäoliselt on kogumaksumus 2022. a aprilli hindades märkimisväärselt kõrgem.

3 Demograafiline olukord ja prognoos³⁹

3.1 Rahvastiku ülevaade

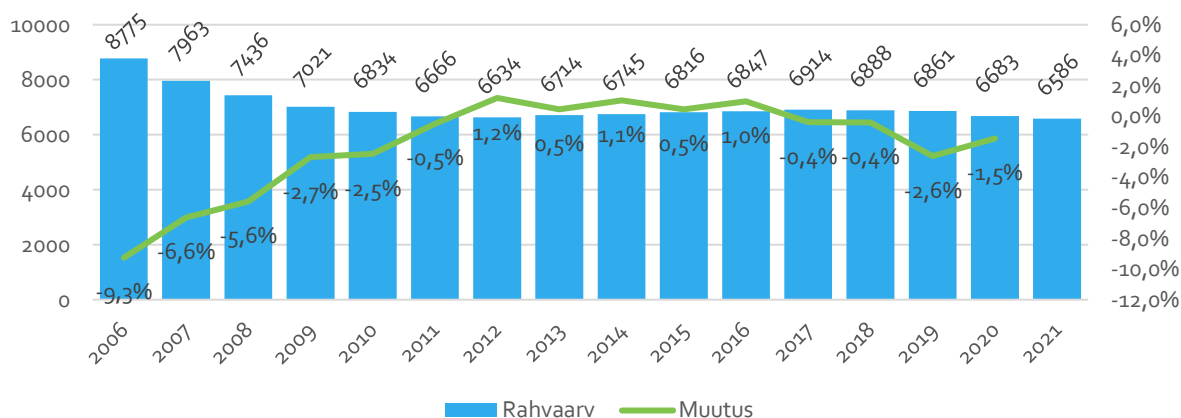
Narva linnas elas Rahvastikuregistri andmetel 2021. aasta alguse seisuga 55 118⁴⁰ inimest ehk 41% Ida-Viru maakonna rahvastikust. Viimasel 15 aastal on elanike arv Narva linnas järjepidevalt vähenenud, aastakeskmiselt 1,7%, kokku enam kui 13 000 elaniku võrra.

Hariduskorralduse seisukohast on eelkõige oluline, millised arengud on aset leidnud nooremates vanuserühmades. Vanusrühm 0–6 eluaastat on viimasel kümnel aastal järjepidevalt kahanenud. Kui aastal 2010 oli lapsi u 4200, siis 2021. aasta algul pisut enam kui 3000 (Joonis 16).



Joonis 16. Vanuserühm 0-6 eluaastat Narva linnas 2006–2021 (Rahvastikuregister)

Põhikooli- ja gümnaasiumieas ehk vanuses 7–18 eluaastat on laste arv 15 aasta jooksul kahanenud u 2200 võrra. Samas olulisem langus toimus perioodi alguses ning viimased kümme aastat on laste arv püsinud vahemikus 6500–6800 (Joonis 17).

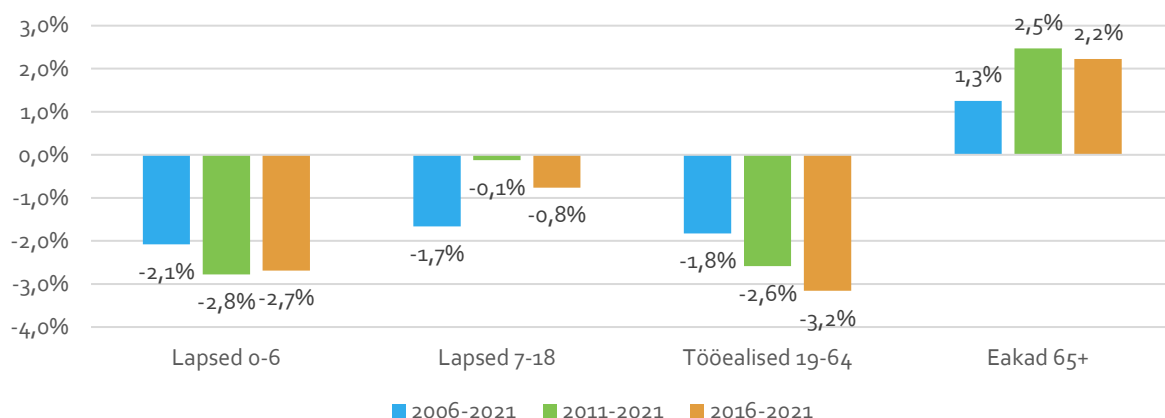


Joonis 17. Vanuserühm 7–18 eluaastat Narva linnas 2006–2021 (Rahvastikuregister)

³⁹ Terviklik rahvastiku ülevaade kõikide peamiste vanusegruppide lõikes, nagu ka elanikkonna prognoos, on leitavad Narva linna arengukavast.

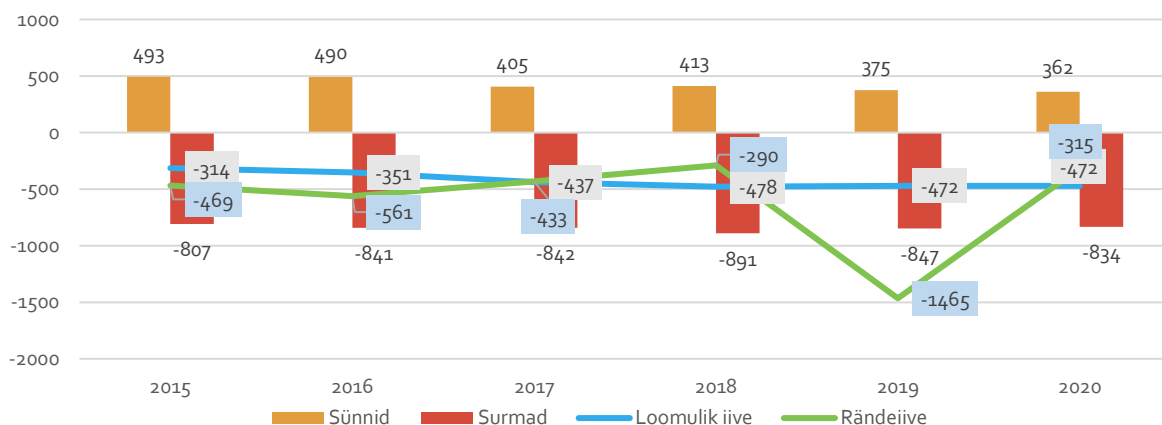
⁴⁰ 2022. a 1. jaanuari seisuga elab linnas 53 953 inimest. Aastaga on seega elanike arv vähenenud 1165 võrra.

Perioodi kokkuvõttes on kõige enam (31% võrra) on kahanenud 0–6-aastaste laste arv, 7–18-aastaste laste arv 25%. Vanemates vanuserühmades on tööeas elanike arv on kahanenud 27% võrra, ainsana on suurenenud 65-aastaste ja vanemate elanike arv (Joonis 18).



Joonis 18. Rahvaarvu aastakeskmine muutus vanuserühmades 2005–2020 (Rahvastikuregister)

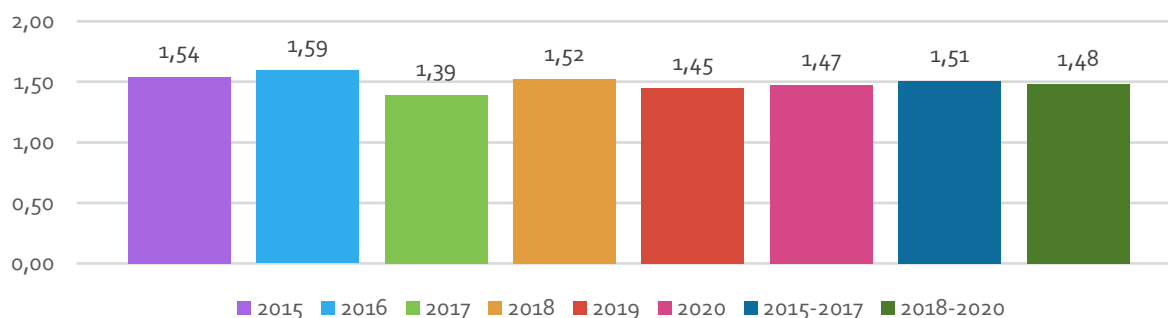
Linna loomulik iive on negatiivne, mis tähendab, et surmade arv ületab sündide arvu. Viimasel kuuel aastal on aastakeskmiselt olnud sündide 423 ja surmasid 844 ehk linna rahvaarv on loomuliku iibe tõttu vähenenud 421 elaniku võrra aastas. Samuti on rände-iive olnud negatiivne. Viimasel kuuel aastal on aastakeskmiselt lahkunud 589 inimest enam kui saabunud. Selles sisaldub ka 2019. aastal toimunud Rahvastikuregistri korrektuur (Joonis 19).



Joonis 19. Loomulik- ja rände-iive 2015–2020 (Rahvastikuregister)

Kui kuus aastat tagasi sündis linnas ligi 500 last, siis möödunud kahel aastal juba alla 400 lapse. Viimasel kuuel aastal on ema keskmine vanus lapse sünnil Eestis tervikuna kiiresti suurenenud. Sarnane trend on ka Ida-Viru maakonnas. Kui aastal 2015 oli 29-aastaste ja nooremate naiste osakaal sündide arvukuses 58%, siis 2020. aastal 47%. Selline trend võib tulenevalt riigi perepoliitika jm mõjudest veel ka järgnevatel aastatel jätkuda, kuid bioloogilisi tegureid arvestades mitte lõputult. Rahvaarvult väiksemate põlvkondade peamisse viljakasse ikka jõudmisel väheneb sündide arv Narva linnas paratamatult veelgi.

Summaarne sündimus-kordaja on linnas viimasel kuuel aastal püsinud väga stabiilsena mõnevõrra allpool Eesti keskmist taset. Kuue aasta keskmine kordaja on olnud 1,49 last viljakas eas naise kohta (Joonis 20).



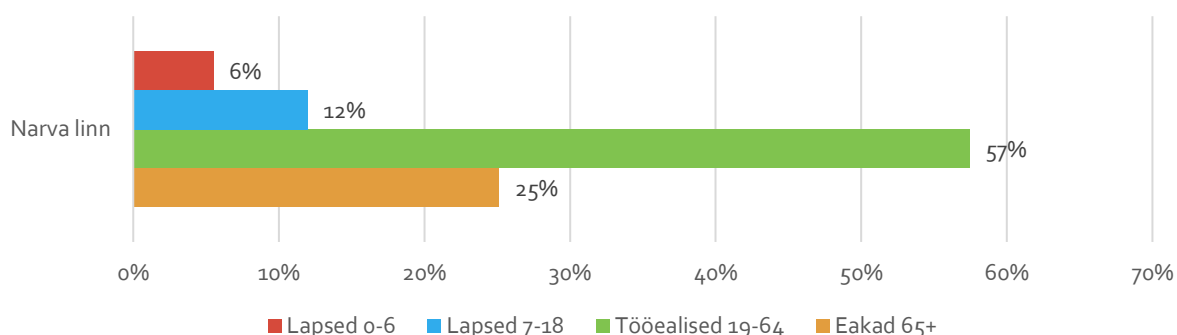
Joonis 20. Summaarne sündimuskordaja 2015–2020 (konsultandi arvutus)

Võrreldes peamises rändeeas (0–49) rahvastiku vanusstruktuuri 2021. aastal viie aasta taguse ajaga (sh arvestades sündi), on näha, et valdav osa väljarändajatest on vanuses 20–34 eluaastat, seejuures kõige enam vanuses 20–24. Mõningane erinevus on meeste ja naiste rändemustris – mehi lahkunud enam. Kui naiste väljarände tipp on vanuses 20 eluaastat, siis meeste puhul jaotub see ühtlaselt vanusevahemikule 20–24. Samas jätkub lahkumine ka vanemates rühmades. Kuni 9-aastaste laste vanuserühm on olnud ainus, milles on toimunud väheldane sisseränne. 10–19-aastaste vaates on rändesaldo juba negatiivne (Tabel 24).

Tabel 24. Rände kogumõju perioodil 2015–2020 vastava aasta vanuserühmade ja sugude lõikes (Rahvastikuregister)

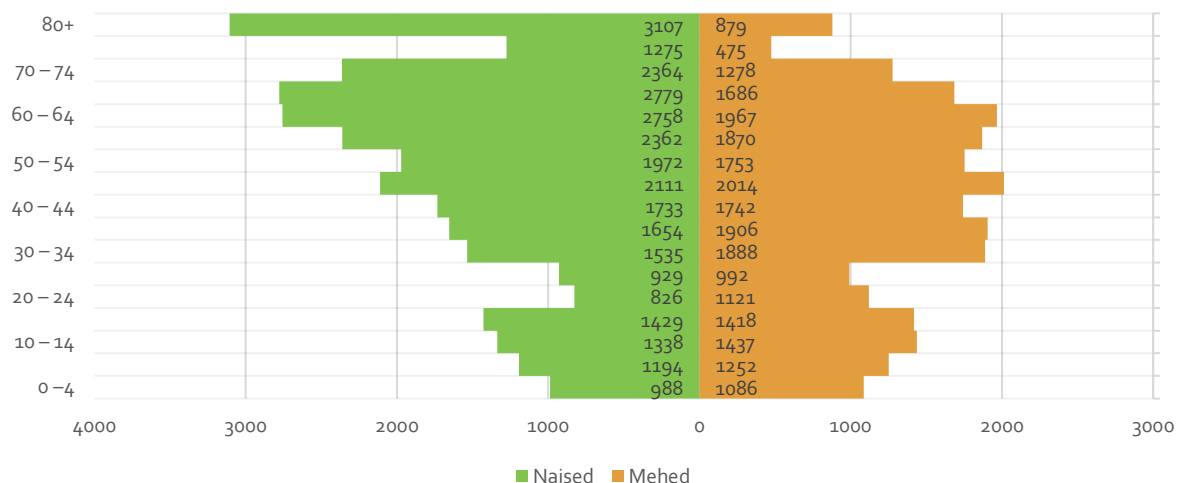
Vanusegrupp	Linn kokku	sh mehed	sh naised
0–4	29	12	17
5–9	21	17	4
10–14	-115	-58	-57
15–19	-115	-71	-44
20–24	-630	-290	-340
25–29	-489	-288	-201
30–34	-514	-310	-204
35–39	-325	-210	-115
40–44	-298	-193	-105
45–49	-323	-192	-131
0–49	-2759	-1583	-1176

Narva linna elanikest 18% on nooremad kui 18 eluaastat, tööealisi on 57% ning 65-aastaseid ja vanemaid elanikke 25% kogurahvastikust (Joonis 21).



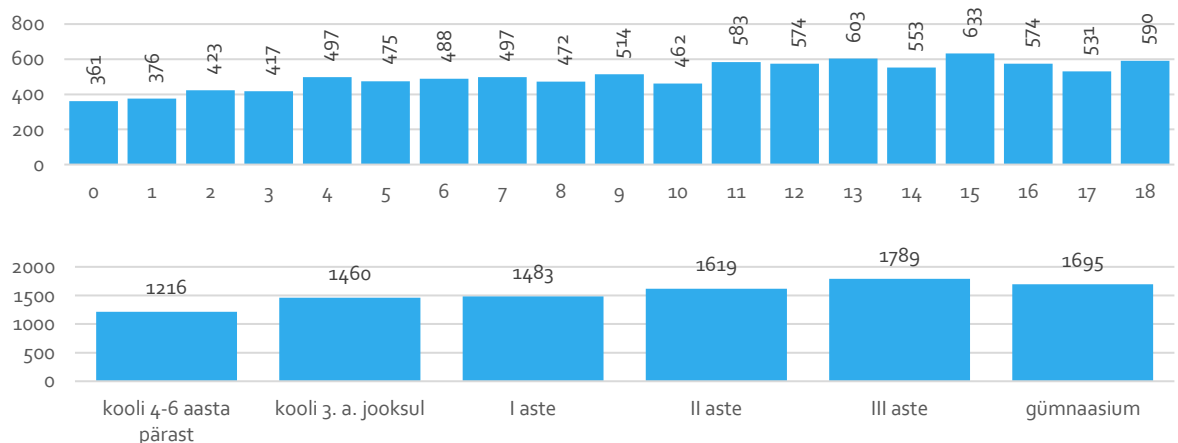
Joonis 21. Vanuserühmade osakaal Narvas 2021 (Rahvastikuregister)

Linna elanikkonna soo-vanuskoosseisu vaadeldes on näha, et elanike jaotus ei ole tasakaalus. Laste põlvkonnad on väiksemad kui vanemate omad. Lähikümnendil on peamises viljakas eas oluliselt väiksemad põlvkonnad (Joonis 22).



Joonis 22. Rahvastiku soo-vanusjaotus Narva linnas seisuga 1.01.2021 (Rahvastikuregister)

2021. aastaks on suuremad laste aastakäigud juba sisenenud põhikooli III astmesse ja gümnaasiumieas. Kui 11-aastaste ja vanemate laste aastakäigud on ligi 600 lapse suurused, siis kuni 3-aastaste laste aastakäikudes on u 400 last või vähem. Võrreldes 4–6 aasta pärast kooli mineva põlvkonnaga, on III kooliaste praegu kolmandiku (u 600 lapse) võrra arvukam. (Joonis 23).

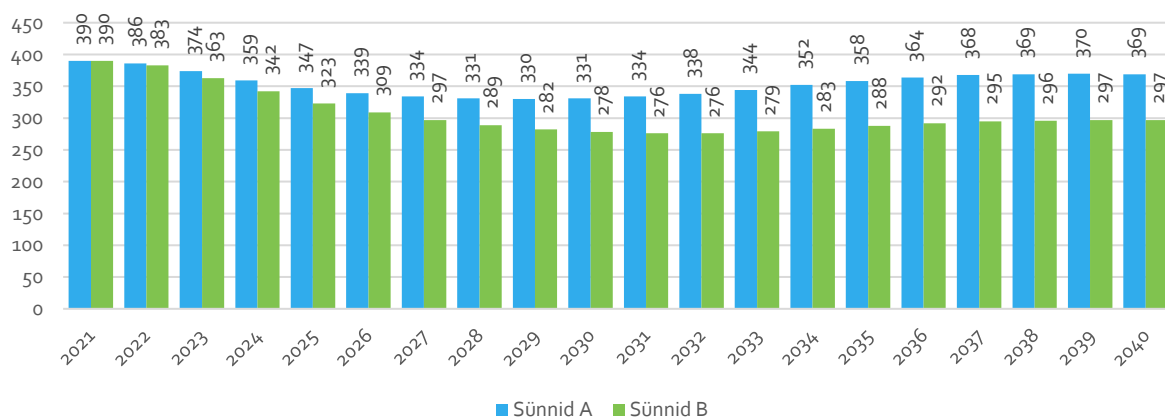


Joonis 23. Kuni 18-aastased lapsed Narva linnas 2021 (Rahvastikuregister)

3.2 Vajaduse prognoos

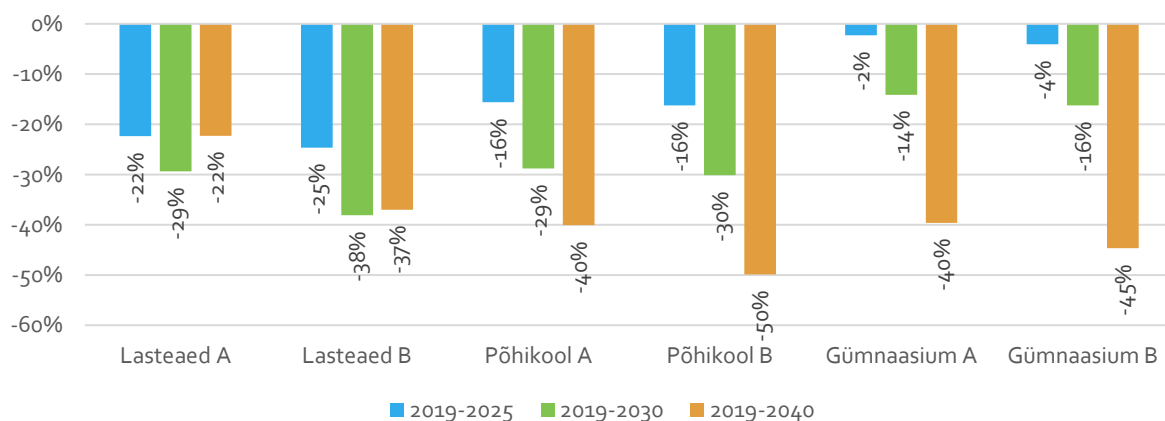
Rahvastikuprognosi järgi kahaneb Narva linna rahvaarv tulevikus sõltumata rändekäitumisest iga-aastaselt tulenevalt elanike vanusstruktuurist igal juhul. Baas-stsenaariumi vaates kahaneb elanike arv aastaks 2040 u 10 000 elaniku võrra ehk 19%, väljarände jätkumisel enam kui 15 000 ehk 28% võrra (s.o ligikaudu 40 tuhandeni).

Præguse sündimuskäitumise jätkudes ja väljarände puudumisel on tuleviku sünnipölvkonnad linnas kuni 60 lapse võrra väiksemad. Kui viimastel aastatel on sündinud keskmiselt ligi 400 last aastas, siis tulevikus sünniks jätkuvalt u 330 või enam last aastas. See on põhjustatud eelkõige rahvastiku vanusstruktuuri jaotusest viljakasse ikka jõudvates põlvkondades. Väljarände jätkudes on sündide arvu langus kiirem ning juba aastaks 2030 on sündide arv u 100 võrra väiksem (ehk u 280 last aastas), mis jääb sellelaadsele tasemele prognoosiperioodi lõpuni (Joonis 24).



Joonis 24. Narva linna sündide arvu prognoos aastani 2040

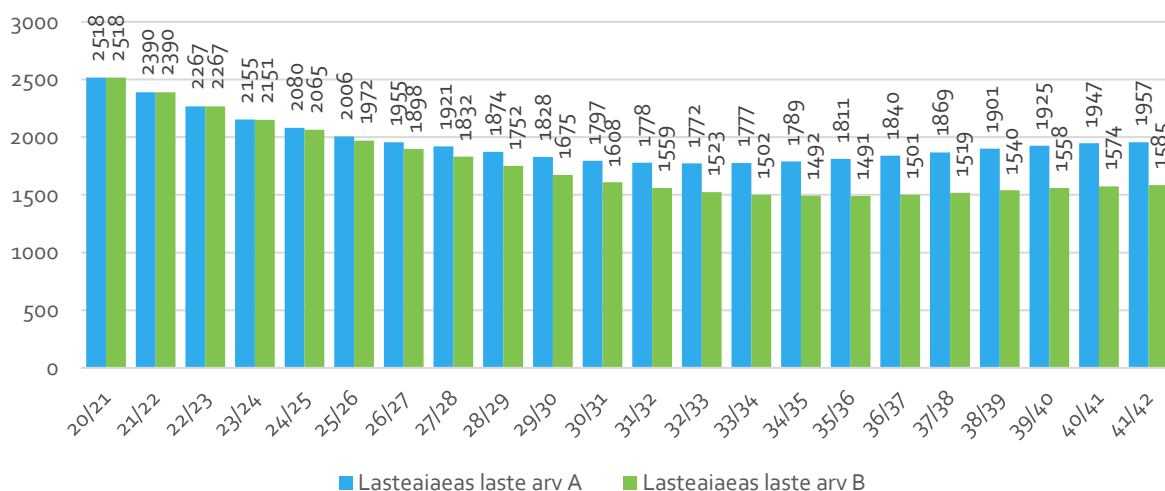
Võttes arvesse, et baas-stsenaarium on pigem ebareaalne, jätkub järgmistel aastatel haridusvaldkonnas teenuse vajaduse kahanemine. Prognoosiperioodi lõpuks aastal 2040 on nii lasteaia- kui ka põhikoolieas lapsi vastavalt kuni 40% ja 50% võrra vähem. Gümnaasiumieas noori saab olema kuni 45% võrra vähem. Väljarände puudumisel (mis on ebatõenäoline) kahaneb lasteaiaeas laste arv enam kui 20%, põhikooli- ja gümnaasiumivanuses laste arv 40% (Joonis 25).



Joonis 25. Lasteaia-, põhikooli- ja gümnaasiumieas laste arvu muutuse prognoos Narva linnas aastani 2040

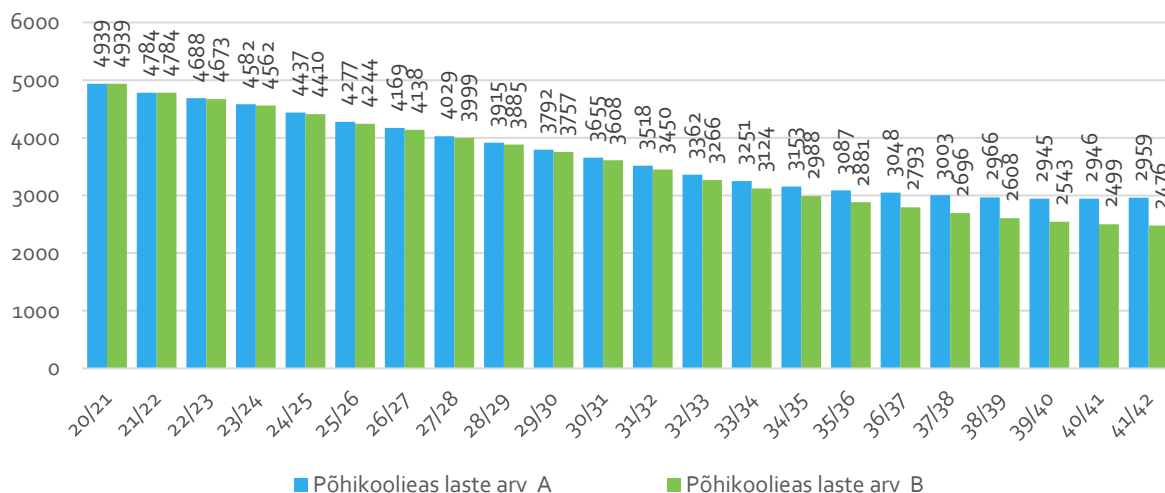
Lasteaialaste arv kahaneb mõlema prognoosistsenaariumi kohaselt järjepidevalt veel järgneval 12 aastal, misjärel toimub stabiliseerumine vastavalt 1800 (A) või 1500 (B) lapse tasemel ehk õppeaastal 33/34 võib lasteaiaaas lapsi võrreldes möödunud õppeaastaga olla kuni 1000 võrra vähem (Joonis 26).

Arvestades, et Narva linnas on lasteaedades normatiivselt 2535 kohta, tähendab see vajadust edaspidi pinda olulisel määral koomale tõmmata.



Joonis 26. Lasteaiaaas laste arvu prognoos Narva linnas aastani 2040

Põhikoolieas laste arv kahaneb järjepidevalt prognoosiperioodi lõpuni. Kui aastal 2030 on lapsi mõlema prognoosistsenaariumi kohaselt ligikaudu 3600 (võrreldes lähteaastaga 1300 lapse võrra vähem), siis 2040. aastal kas 2900 (A) või 2500 (B) ehk kuni 2400 lapse võrra vähem (Joonis 27).



Joonis 27. Põhikoolieas laste arvu prognoos Narva linnas aastani 2040

Normatiivselt on Narva linnas koolikohti 7786, sh gümnaasiumikohad. Neist on juba praegu üle 3000 kasutuseta, kuna õpilasi on munitsipaalkoolides kokku 4668. Ilmselt ei ole tegelik kohtade ülejääk nii suur, kuna kunagised normatiivid ei arvestanud nüüdisaegse õpikäsituse ja HEV lastega. Samas kahaneb õpilaste arv ja seega ka kohtade vajadus veelgi.

Arvestada tuleb, et riigi põhikoolid loovad aastaks 2023 kokku kuni 560 kohta ja Narva Õigeusu Gümnaasiumi põhikooliastmes on ca 100 kohta. Vanusegrupi eeldatav suurus on

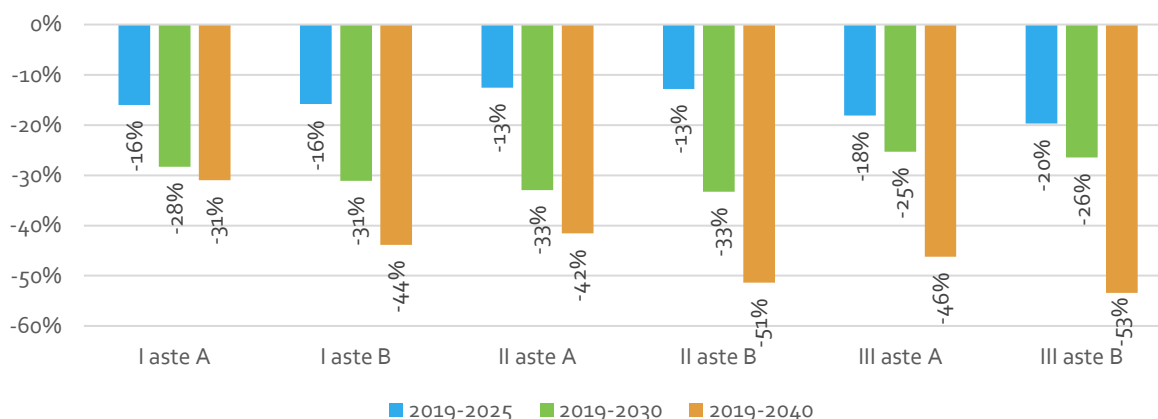
sel õppeaastal ligikaudu 4600. Seega on munitsipaalkoolides kohtade vajadus u 4000, mis ajas järk-järgult kahaneb. Kui riigi põhikoolides jääb kohtade arv prognoosiperioodi lõpuni muutumatuks, on õppeaastal 41/42 vajadus ligikaudu 2000–2400 põhikoolikoha järele.

Eeldades, et munitsipaalkoolides õpilaste jaotus erinevat liiki koolide vahel ei muutu, on võimalik prognoosida linna põhikoolide õpilaste arvu õppeaastal 2023/2024 (Tabel 25).

Tabel 25. Põhikooliõpilaste arvu prognoos õppeaastal 2023/2024

Õppeaasta 23/24	I aste	II aste	III aste	Põhikool kokku
Narva 6. Kool	39	45	75	159
Narva Keeltelütseum	189	221	273	683
Narva Kreenholmi Gümnaasium	174	175	206	555
Narva Paju Kool	21	49	81	151
Narva Pähklimäe Gümnaasium	342	329	284	955
Narva Soldino Gümnaasium	210	191	252	653
Narva Keslinna Gümnaasium	105	196	244	545
Kokku	1080	1206	1415	3701

Mõlema prognoosistsenaariumi järgi toimub suurim kahanemine nii II kui ka III kooliastmes (Joonis 28).



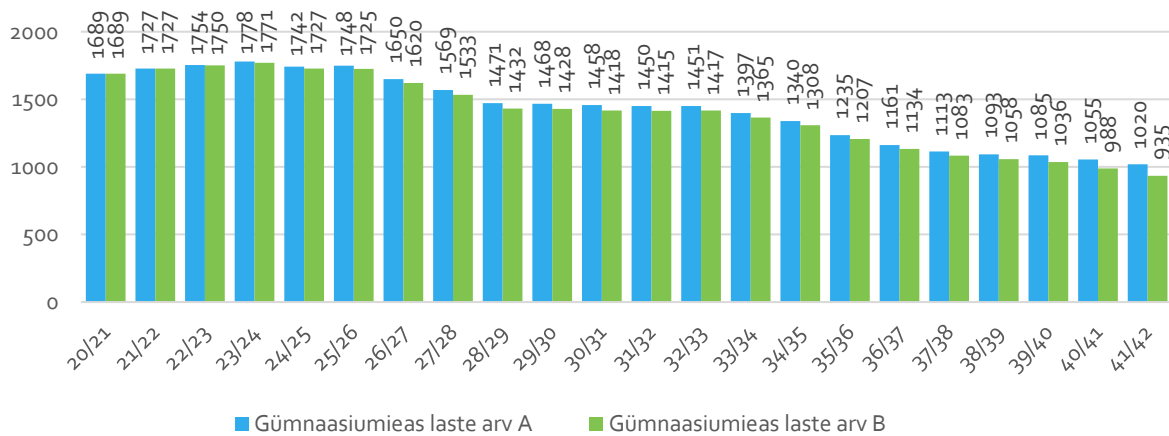
Joonis 28. Põhikoolieas laste arvu prognoos kooliastmete lõikes Narva linnas aastani 2040

Tulenevalt sündide arvu langusest väheneb järjest ka esimesse klassi minevate õpilaste arv. Käesoleva kümnendi lõpuks on neid enam 150 võrra vähem ja aastal 2040. u 200 võrra vähem. Arvestades klassikomplekti keskmiseks suuruseks 24 õpilast klassis, on vajalik järgmisel kümnendil avada hetke 20 asemel u 14 klassikomplekti aastas (Tabel 26).

Tabel 26. Esimesse klassi minevate laste arvu prognoos

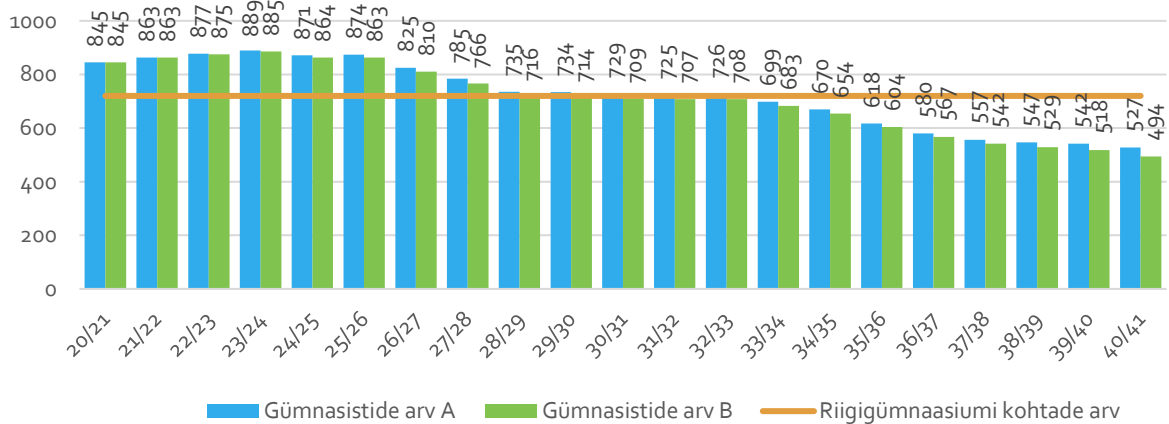
	Õpilaste arv A	Õpilaste arv B	Klassikomplektide arv A	Klassikomplektide arv B
20/21	490	490	20,4	20,4
21/22	478	478	19,9	19,9
25/26	386	386	16,1	16,1
30/31	341	320	14,2	13,3
35/36	322	273	13,4	11,4
40/41	347	281	14,5	11,7

Järgneval 15 aastal potentsiaalselt gümnaasiumi või kutsekooli siirduvad lapsed on tänaseks juba sündinud. Vastavas eas laste arv püsib veel järgnevat viis aastat 1700 kandis, misjärel algab kahanemine prognoosiperioodi lõpuni, mil vanusrühmas on u tuhatkond noort ehk u 700 vähem kui lähteastal (Joonis 29).



Joonis 29. Gümnaasiumi- või kutsekooli eas noorte arvu prognoos Narva linnas aastani 2040

Viimastel aastatel on osalus gümnaasiumis olnud veidi üle 50% vanuserühma 16–18 eluaastat koguarvust. **Kahes riigigümnaasiumis avatakse kokku 700–800 õppekohta ning 40 õppekohta on Narva Õigeusu Gümnaasiumi gümnaasiumiastmes.** Kui need täituvad, jääb siiski osa teenuse vajadusest katmata kuni õppeastani 28/29. Arvestuslikult on kõrghetkel (23/24) linna tarvis veel 140–180 gümnaasiumikohta (Joonis 30). Sisuliselt tähendab see ühe munitsipaalgümnaasiumi säilimist veel mõneks ajaks.



Joonis 30. Gümnasistide arvu prognoos eeldusega 50% vanuserühmast 16–18 eluaastat

4 Haridusvaldkonna peamised poliitikad

Järgnevalt on välja toodud Narva hariduselu kõige otsesemalt puudutavad lähtekohad ja eesmärgid.

Strateegia **Eesti 2035**⁴⁴ ja selle tegevuskava seavad vajalikeks muudatusteks Eestis:

- Muuta haridussüsteem enam õppijast lähtuvaks ja paindlikuks, mis tagab õppurile õpivõimaluste rohkuse ja kättesaadavuse ning sujuva ja paindliku liikumise haridustasemetete ja -liikide vahel:
 - Selleks kavandatakse lõimida formaal- ja mitteformaalharidust ning üld- ja kutsekeskharidust ja töötada välja ühtne keskkaridusstandard.
 - Koostöös omavalitsustega analüüsitakse üld- ja kutsekeskhariduse korraldust, rahastust ja omandiküsimusi.
 - Samuti jätkatakse koolivõrgu optimeerimist ja luuakse piirkondlikud hariduskeskused, mille eesmärk on pakkuda uusi õppevorme ja võimalusi üld-, kutse- ja kõrghariduse ning mitteformaalse õppe, sealhulgas noorsootöö sidustamiseks ja üleminekute lihtsustamiseks.
 - Võimestatakse kohalikke omavalitsusi põhihariduse võrgu ülevaatamisel ja korrastamisel. Sh taristu ühiskasutuse soodustamine, sh avalike funktsioonide koondamine ühishoonetesse (multifunktsionaalsed koolihooned).
- Suurendada ühiskondlikku sidusust ja võrdseid võimalusi hariduses ning tööturul, milleks muuhulgas:
 - Võrdsete võimaluste edendamiseks arendatakse kaasavat haridust, lõimitakse omavahel haridus-, sotsiaal-, tervishoiu-, kultuuri- ja tööturuvaldkonna tugiteenuseid.
- Lõimida tervishoiu- ja sotsiaalteenused inimesekeskselt ja selleks:
 - Laste heaolu suurendavate integreeritud teenuste ja sekkumiste väljaarendamine (sh erivajadusega, käitumisprobleemidega ja traumakogemusega lastele) ning institutsionaalse hoolduse asendamine perepõhiseks.
- Parandada riigi ja kohaliku omavalitsuse üksuste teenuste kvaliteeti ja kättesaadavust ning vaadata üle ülesannete vastutuse jaotumine sihi saavutamiseks on vajalik, et:
 - Kõik avalikud teenused on kättesaadavad, ligipääsetavad ja kvaliteetsed füüsilises ja/või digiruumis, olenemata tema elukohast, vanusest, erivajadusest või muust tunnusest.

⁴⁴ <https://valitsus.ee/strateegia-eesti-2035-arengukavad-ja-planeering/strateegia>

Haridusvaldkonna arengukavas 2035⁴² on sätestatud järgmised eesmärgid ja tegevused nende elluviimiseks:

- Õpivõimalused on valikurohked ja kättesaadavad ning haridussüsteem võimaldab sujuvat liikumist haridustasemetel ja -liikide vahel.
 - Tagatakse kvaliteetset haridust pakkuv, kaasav ja kestlik õppeasutuste võrk ja taristu, et haridus oleks kättesaadav ja ligipääsetav eri sihtrühmadele ning õppekeskkond toetaks nüüdisaegset õpikäsitust.
 - Tagatakse paindlikud õpivõimalused, kvaliteetse hariduse kättesaadavus ja toetatud õpe, et vähendada õppesäljalangemist ja katkestamist ning rakendada maksimaalselt iga inimese potentsiaali.
 - Õpivõimaluste mitmekesistamiseks, hariduse kvaliteedi tõstmiseks ning eesti keele ja kultuuri laiemaks tutvustamiseks edendatakse rahvusvahelistumist ja õpirännet.
- Eestis on pädevad ja motiveeritud õpetajad ja koolijuhid, mitmekesine õpikeskkond ning õppijast lähtuv õpe.
 - Nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtteid rakendatakse kõigil haridustasemetel ja -liikides, et õppeprotsess ja õppe sisu toetaksid ennastjuhtiva õppija arengut, õpe võimestaks nii õppijat kui ka õpetajat, kutseõpetajat, õppejõudu ja koolitajat. Nüüdisaegse õpikäsituse rakendamine toetab heade aine- ja erialateadmiste omandamist koos oskusega neid praktikas rakendada ning õpi-, koostöö- ja enesejuhtimisoskuste arengut. Paraneb subjektiivne heaolu, mis on seotud parema füüsilise ja vaimse tervisega.
 - Õppe tulemuslikkuse suurendamiseks ja õppija arengu pidevaks toetamiseks lähtutakse õppekavade arendamisel ja rakendamisel ning õppijate hindamisel nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest ning arendatakse nutikat õppevara ja -metoodikat.
 - Toetatakse ühise kultuuri- ja väärtusruumi kujunemist, tagatakse kvaliteetne eestikeelne ja eesti keele õpe ning soodustatakse võõrkeelte õppimist.
 - Tagatakse kvalifitseeritud õpetajate, õppejõudude, koolitajate ja tugispetsialistide järelkasv, paindlikud võimalused ametisse asumiseks, tugi algajatele ning professionaalse arengu võimalused kogu karjääri vältel.
 - Tagatakse õppeasutuste juhtide järelkasv, toetatakse nende professionaalset arengut, töötatakse välja ja rakendatakse juhtide hindamise süsteem, et soodustada haridusuuenduste levikut ja rakendamist ning vaimset ja füüsilist tervist ja heaolu toetava turvalise õppekeskkonna loomist.
- Õpivõimalused vastavad ühiskonna ja tööturu arenguvajadustele.
 - Arendatakse välja ja rakendatakse kõigi sihtrühmade vajadusi arvestav jätkusuutlik süsteem tööjõu ja oskuste vajaduse prognoosimiseks ja seireks ning tegevuse koordineerimiseks eri osaliste vahel, et toetada tööturu vajadustest lähtuvate oskuste omandamist ning sidustada paremini haridus ja töömaailm.
 - Soodustatakse suuremat lisandväärtust loovate oskuste arendamist ning laiendatakse täiendus- ja überõppevõimalusi, sh töökohapõhist õpet, et

⁴² <https://www.hm.ee/et/kaasamine-osalemise/strateegiline-planeerimine-aastateks-2021-2035/eesti-haridusvaldkonna-arengukava>

reageerida kiiresti töömaailma arenguvajadustele ning tagada kõigile Eesti inimestele tööturul vajalikud oskused ja teadmised.

Kaasav haridus ja tugiteenused⁴³

- Riigi strateegiate kohaselt jätkub Eestis kaasava hariduse poliitika, s.t vajaduspõhise õpikeskkonna loomist nii tuge vajavatele kui andekatele lastele. Suurim väljakutse kõikidele koolipidajatele on tagada vajalikus mahus tugispetsialistid ja tugimeetmed.
- Hariduse tugiteenuste valdkonnas on riigi poliitika arengusuundasid haridus-, sotsiaal- ja terviseteenuste integreerimine.

Koolivõrk

Riigi poliitika suund on keskkariduses liikuda senisest enam riigigümnaasiumite suunas ja sidustada neid senisest enam kutseharidusega. Kuidas see täpselt hakkab toimuma ja millised saavad nii vormilt kui sisult olema regionaalsed hariduskeskused, ei ole praegu veel selge. Poliitikadokumentides puudub info selle kohta, et munitsipaalgümnaasiumite pidamise õigus KOV-idelt ära võetaks, suund on nende koomaletõmbamisele koostöös riigiga. Üks meede selleks on riigigümnaasiumite loomine ja samas KOV-iga kokkulepe munitsipaalgümnaasiumite sulgemiseks (nagu Narvas ka toimumas on). Pigem võib eeldada, et riigi strateegia on riigigümnaasiumite loomisega saavutada olukord, kus munitsipaalgümnaasiumite õpilased „hääletavad jalgadega“, valides kohaliku gümnaasiumi asemel riigigümnaasiumi, millest tekib KOV-idele surve oma gümnaasiumiaste sulgeda.

Põhihariduse I ja II aste peab riigi strateegiate kohaselt olema kättesaadav võimalikult kodu lähedal. Siin võib eeldada ka finantseerimistuge infrastruktuuri arendamisel koolihoonete muutmisel enam multifunktsionaalseteks kogukonnakeskusteks. Riigi poliitikasuund toetavad, kuid ei kohusta konsolideerima põhikooli III astet väheneva rahvaarvuga piirkondades. Siiski võib eeldada, et võimalike taristu investeeringute meetmetes võib kahaneva rahvaarvuga piirkondades III kooliastme konsolideerimine saada üheks toetuse saamise tingimuseks. Küll aga on riik asunud juhendama ja nõustama, kuidas koolivõrgu konsolideerimist planeerida ja läbi viia.

Ida-Virumaa arengustrateegia (eelnõu)⁴⁴ sätestab haridusvaldkonna eesmärgidena:

- Aastaks 2035 pakutakse Ida-Viru maakonnas individuaalsetel õpiradadel põhinevat teadmispõhise säästva arengu põhimõtteid järgivat kvaliteetset haridust. Haridus Ida-Virumaal annab lisaks valdkondlikele teadmistele võimekuse hakkamasaamiseks erinevates keelekeskkondades, IT pädevused ja ettevõtliku ellusuhtumise.
- Aastaks 2030+ on Ida-Viru maakond rahvusvaheliselt tuntud ja atraktiivne koht kõrghariduse omandamiseks.

⁴³ <https://harno.ee/kaasav-haridus>

⁴⁴ <https://ivol.ee/documents/9867329/32040780/IVAS+avalikustamiseks+september+2021.pdf/1d605201-ed53-41b2-b3fb-b451e7956660> (lk 11)

Narva linna arengukavas (eelnõu, mis ei ole veel volikogu I lugemisele saadetud), on ühe eesmärgina sedastatud „Narva on elanikest hooliv linn“. Muuhulgas käsitletakse selle all ka haridusvaldkonda (fookus: Narva on parim linn laste kasvamiseks ja kasvatamiseks):

- Narva linna elanikele on võimaldatud kvaliteetne ja kättesaadav haridus igal haridusastmel. Linn korraldab alus-, üld- ja huviharidust ning -tegevust. Kõrg- ja kutseharidust pakuvad Tartu Ülikooli Narva Kolledž, Sisekaitseakadeemia Narva õppekeskus ja Virumaa Kutsehariduskeskus. Järjepidevalt laiendatakse hariduse omandamise võimalusi – tehakse koostööd kõrg- ja ülikoolidega, laiendatakse praktikabaase ja toetatakse inglisekeelse põhi- ning keskhariduse pakkumist.

Linn toetab koos partneritega elukestvat õpet terve elukaare jooksul ning pakub asjakohaseid ja huvipakkuvaid koolitusvõimalusi, sh e-teenused.

Narvas on loodud lastega peredele parim elukeskkond. Kvaliteetne haridus on kättesaadav lasteaiast gümnaasiumi lõpuni. Rakendunud on muutunud õpikäsitus, mida toetab vastav tänapäevane keskkond. Keelekümbelus toimib igas haridusasutuses.

Huviharidus- ja tegevus on mitmekesine – kõikidel lastel on võimalik osa saada just temale meelepärasest tegevusest sobivas keeles.

Lapsed, noored ja nende pered on kaasatud otsustusprotsessidesse kõikidel tasemetel – nii haridusasutustes kui ka linnas üldiselt. Nad on aktiivsed, ettevõtlikud ja huvituvad ümberringi toimuvast.

Kõrgema tasandi poliitikasuundadest lähtuvalt on võimalik määratleda teemad/valdkonnad, mida tuleks Narva haridusvaldkonna eesmärgistamisel arvesse võtta (Tabel 27).

Tabel 27. Kõrgema tasandi strateegiadokumentidest tulenevad teemavaldkonnad

Teema	Leiab käsitlust
Personaalsus, õppijast lähtumine, paindlikud õpivõimalused	Eesti 2035, Haridusvaldkonna arengukava 2035, Ida-Virumaa arengustrateegia eelnõu
Kaasava hariduse edendamine	Eesti 2035, Haridusvaldkonna arengukava 2035, Haridus- ja Teadusministeeriumi poliitika
Mitmekesisemate võimaluste loomine ja kättesaadavaks tegemine (valikuterohked õpivõimalused)	Eesti 2035, Haridusvaldkonna arengukava 2035
Kvaliteetset haridust pakkuva kestliku õppeasutuste võrgu tagamine	Eesti 2035, Haridusvaldkonna arengukava 2035, riigi üldine poliitikasuund liikuda keskhariduses riigigümnaasiumite suunas, Narva linna arengukava eelnõu
Pädevate ja motiveeritud õpetajate ning koolijuhtide tagamine	Haridusvaldkonna arengukava 2035
Nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtete rakendamine kõikidel haridustasemetel ja -liikides	Haridusvaldkonna arengukava 2035, Narva linna arengukava eelnõu

Haridusvaldkonnaga on tihedalt seotud ka noorsootöö. **Narva noorsootöö arengukavas 2021–2026** on välja toodud visioon 2026. aastaks:

- Narva on noori väärtustav linn, kus noorsootöö igapäevategevustes on teadvustatud eesmärgiks noore arengu toetamine. Noorsootöös osalemise kaudu suureneb iga noore soov, iseseisvus, võimekus olla loov ja konkurentsivõimeline kodanik valmisolekuga elukestvaks õppeks ja töötamiseks.

Visioon adresseerib mitmeid ka haridusvaldkonna jaoks olulisi märksõnu: noore iseseisvuse toetamine, valmisolek elukestvaks õppeks, konkurentsivõimelise kodaniku kujundamine. Haridus ja noorsootöö tegevused on mõttekas edaspidi rohkem lõimida, et need paremini üksteist toetaksid.

5 Intervjuude kokkuvõtted

Fookusgrupi intervjuude kokkuvõte

Peamised fookusgrupi intervjuudest ilmnenu teemad – nii positiivsed kui negatiivsed – on vastanute lõikes välja toodud alljärgnevas tabelis. Tegemist on üldistusega, kuna mõnel juhul erinesid osalejate arvamused mõnes küsimuses.

Tabel 28. Fookusgrupi intervjuude kokkuvõte

Valdkond	Hästi	Lahendamist vajavad küsimused
Õppe- ja kasvatustöö	<ul style="list-style-type: none">• Head tulemused olümpiaadidel (eeskätt matemaatika, füüsika, keemia)• Head ja mitmekesised õppekavad huvihariduses	<ul style="list-style-type: none">• Õppekorralduse tänapäevastamine• Hariduslike erivajadustega õpilaste hulga suurenemine• Eesti keele õppe kvaliteet (on kõikum, vajab ühtlustamist)
Personal	<ul style="list-style-type: none">• Motiveeritud õpetajad	<ul style="list-style-type: none">• Õpetajate kehv eesti keele oskus• Tugispetsialistide puudus• Õpetajad on üle koormatud• Vähene õpetajaskonna järelkasv
Juhtimine ja eestvedamine	<ul style="list-style-type: none">• Koolide positiivne maine• Info liigub hästi	<ul style="list-style-type: none">• Koostöö vajab rohkem koordineerimist• Juhtimiskultuur vajab tänapäevastamist
Ressursside juhtimine	<ul style="list-style-type: none">• Minimaalne materiaal-tehniline baas on tagatud	<ul style="list-style-type: none">• Materiaal-tehniline mahajäämus muust Eestist on märkimisväärne• Vajadus on rohkem ja paindlikumat rahastust nii riigi kui KOV-i poolt• IKT võimekus vajab arendamist
Koostöö huvigruppidega	<ul style="list-style-type: none">• Formaalharidusega on lõimitud kunsti-, muusika- ja spordialane huviharidus• Partnerite ring on lai• Lasteaedadel on välja kujunenud omavahelise koostöö mehhanism	<ul style="list-style-type: none">• Koolide vahel valitseb konkurents• Ettevõtetega on koostöö vähene

Riigigümnaasiumide osas on fookusgrupi intervjuudel osalenute arvates oluline, et jagataks aegsasti piisavat infot toimuva kohta – suunad, sisseastumine jms. Osalt levib kartus, et põhikoolilõpetanud ei saa gümnaasiumidesse sisse, kuna nõuded on ülemäära kõrged. Samuti kaheldakse, kas leitakse kogu vajalik personal.

Haridusasutuste külastuse kokkuvõte

Haridusasutuste külastuse peamine eesmärk oli saada asja- ja ajakohane ülevaade nende praegusest olukorrast. Muuhulgas vesteldi ka asutuste juhtidega, kaardistamaks nendepoolset arusaama peamistest eelseisvatest väljakutsetest.

Peaaegu eranditult koorus välja kolm peamist väljakutset:

1. Kehv eesti keele oskus nii õpetajatel kui ka lastel
2. Täiendav toevajadus HEV lastega tegelemiseks
3. Korrast ära haridusvõrk

Partnerite intervjuude kokkuvõte

Poolstruktureeritud intervjuude käigus selgitati osapoolte praegust rolli Narva linna hariduselus, samuti peamisi lahendamist vajavaid küsimusi.

Intervjuude põhjal saab järeldada, et linnas ei ole realiseeritud partnerites peituvat potentsiaali. Linna asutused on hoolimata mõningatest kahepoolsetest projektidest toiminud n-ö suletud süsteemina. Partnerid eksisteerivad samas ruumis märkimisväärsete kokkupuutepunktideta.

Välja toodud peamised kitsaskohad linna hariduselus on sarnase iseloomuga – aegunud meetodikad, suletus, puudulik (eesti) keele oskus.

Tabel 29. Partnerite intervjuude kokkuvõte – peamised kitsaskohad ja võimalikud lahendused

Partner	Peamised kitsaskohad	Võimalikud lahendused
TÜ Narva Kolledž	<ul style="list-style-type: none"> • Korrastamata haridusvõrk • Õpetajate puudulik eesti keele oskus • Vananenud meetodika – vanad meetodid ei toeta noorte autonoomiat • Probleeme eitatakse • Suletus 	<ul style="list-style-type: none"> • Lasteaiaõpetajate keeleprogramm (aastane; algul piloodina), keelekümbuse osa kasvatamine lasteaedades • Linna eesmärkide selge defineerimine • Keeleoskuse (sh vene ja inglise) parendamine õpetajatel ja õpilastel • Õppekvaliteedi parandamine kõikides astmetes • Haridusvõrgu korrastamine on möödapääsmatu
Ida-Virumaa haridusklastri	<ul style="list-style-type: none"> • Suletus, hirm uue ees • Aegunud õppemetoodika • Puudulik eesti keele oskus • Õpetajate puudujääk 	<ul style="list-style-type: none"> • Avatuse suurendamine, hirmu vähendamine uue ees • Õppemetoodika uuendamine • Keeleoskuse (3 keelt) parandamine • Õppekvaliteedi tõstmine
Sisekaitseakadeemia	<ul style="list-style-type: none"> • Uuendustest hoidumine, <i>status quo</i> säilitamine on eesmärk omaette • Kapseldumine – kontakte linnast väljaspool on vähe ja neid ka ei otsita • Nüüdisaegset õpikäsitus rakendatakse vähe • Õppija ei ole tähelepanu keskmes 	<ul style="list-style-type: none"> • Juhtimiskorralduse uuendamine • Tunnustussüsteemi arendamine – selgelt määratleda, mida tunnustada (selge suunis juhtidele ja õpetajatele, mida väärtustatakse) • Uute suundumuste arvestamine ja juurutamine
Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus	<ul style="list-style-type: none"> • Inimesed ei tea üksteist • Koostööd on vähe • Õpetajad ei ela Eesti inforuumis 	<ul style="list-style-type: none"> • Koostöö loomine ja tihendamine kõikidel tasanditel

Tabel 30. Partnerite intervjuude kokkuvõte – rollid seni ja tulevikus

Partner	Senine roll	Võimalik roll tulevikus
TÜ Narva Kolledž	<ul style="list-style-type: none"> Pigem tagasihoidlik, süsteemset koostööd pole olnud Tagab õpetajate juurdekasvu mitte ainult Narvas, vaid kogu maakonnas Õpetajate täiendkoolitused Kord aastas konverents pedagoogidele Toimunud on eelkolledž gümnasistidele Keeleklubi vene koolide õpilastele (kirjandus, sündmused) 	<ul style="list-style-type: none"> Õpetajakoolituse mahu kasv Erialade spektri laienemine Õppekvaliteedi tõusule kaasa aitamine
Ida-Virumaa haridusklastar	<ul style="list-style-type: none"> Klastri tegevus on algusfaasis – katus haridusteemadele maakonnas 	<ul style="list-style-type: none"> Õpetajate osalemine klastri töögruppides Õpetajate motivatsioonipaketi väljatöötamine kogu maakonnale Formaalse ja mitteformaalse hariduse lõimimisele kaasaaitamine (mudel) Ettevõtjate kaasamise toetamine (päris elu jõudmine koolidesse) Haridusvaldkonna turundamine
Sisekaitseakadeemia	<ul style="list-style-type: none"> Narvas tegutsenud 2020. a sügisest – seega veel hoovõtu staadiumis Valikainete kursus gümnasistidele (2 gruppi, 25–30 inimest grupis). Läbinutel on valmisolek Sisekaitseakadeemiasse astumiseks Eesti keele kursus potentsiaalsetele sisseastujatele (35 inimest aastas) Linnavalitsusega pole seni puutumust olnud 	<ul style="list-style-type: none"> Valikainetega jätkamine ja mahu suurendamine Koolitused õpetajatele (ohutus, kriisijuhtimine, turvalisus) Huvihariduse ja laagrite pakkumine Juhtide ja õpetajate arendusprogrammid koostöös kolledžiga
Ida-Virumaa Kutsehariduskeskus	<ul style="list-style-type: none"> Sisuline koostöö puudub Konkureeritakse samadele õpilaste pearahadele 	<ul style="list-style-type: none"> Mitmesuguste valikainete pakkumine alates 7. klassist – kutsehariduskeskus saaks pakkuda praeguste õppekavade pealt Õpilaste karjäärivalikule kaasaaitamine (nt karjääripäevad kutsehariduskeskuses)

6 Põhisõnumid

Narvas on 17 lasteaeda, 11 üldhariduskooli, neist 8 munitsipaalomandis, ja 6 huvikooli. Lisaks tegutsevad linnas veel mitmed muud spordiklubid ja huviringid haridusasutuste juures. Samuti on võimalik linnas omandada nii kõrg- kui ka kutseharidust. Esindatud on ka erakoolid. Niisiis on lastele ja noortele **loodud hariduse omandamiseks mitmekesised võimalused**. Seda kinnitab nii asutuste kui ka huvikoolide õppekavade rohkus. **Erivajadustega laste ja noorte abistamiseks** on välja arendatud spetsiaalne lasteaed (Pingviin) ning koondatud vajalik kompetents Paju Kooli juurde. Koolide õpilaste arv on viimase viie aasta vältel püsinud stabiilne, samuti pole ükski kool märkimisväärselt õpilasi kaotanud.

Senise hariduskorralduse analüüsi, elanikkonna ülevaate ja prognoosi ning intervjuude põhjal võib Narva linna haridusvaldkonna **väljakutsed jagada üldpildis kaheks: 1) sisu ja 2) võrguga seonduvateks**. Need koosnevad omakorda erinevatest alajaotustest. Praegu ümberkorraldustega alustades on võimalik kujundada haridusvaldkond, mis toetab õppurite mitmekülgset arengut tulevikus. Senini on säilitatud olemasolevat ja tehtud hädatarvilikke muudatusi, kuid struktuursete arendusteni pole jõutud.

Sisuga seotud küsimused on: riigikeele oskus õpetajate ja õpilaste seas, personali vananemine ja puudujääk, vähene koostöö nii linnasiseselt kui väljaspool seda.

Suureks probleemiks on **puudulik eesti keele oskus** õpetajate ja õpilaste seas, aga samal ajal ka muude keelte tase. Haridusasutuste juhid töid külastuste käigus ühe põhiprobleemina välja just riigikeele oskamatus. Seda kinnitavad samuti intervjuud partneritega ja ka haridusasutuste arengukavades välja toodu. On näha, et **keelekümbuse osakaal on nii koolides kui lasteaedades aasta-aastalt kasvanud**. See viitab üha suurenevale huvile riigikeele õppimise vastu. Oluline on märkida, et riigikeele oskuse puhul on tegemist olulise eeltingimusega paljude teiste kitsaskohtade lahendamisel, sh uute meetodikate juurutamisel, personali täiendkoolitustel osalemisel ja õpilaste konkurentsivõime tagamisel järgmistel haridustasemetel. Niisiis on riigikeele oskuse tõstmine tarvis süsteemselt ette võtta. Ühest küljest tuleb tegeleda personali koolitamisega, mis on ilmselt mõttekas lahendada linnapoolse keskse tellimusena, teisest aga meelitada linna uusi juba keelt valdavaid õpetajaid.

Lisaks eesti keele oskusele vajavad üle vaatamist ja uuendamist ka teised valdkonnad, esmajoones **metoodikad ning digipädevused**, toetamaks **nüüdisaegse õpikäsituse** rakendamist Narva linna haridusasutustes. Suletust ja kapseldumist on linnale sageli ette heidetud. Seda kinnitavad ühest küljest intervjuud partneritega, aga ka õpirännet iseloomustavad numbrid. Viimastest johtub, et Narva haridusasutused teenindavad peaaesjalikult oma linna elanikke. Samuti on minimaalne väljuv õpiränne. See on tinginud olukorra, kus avatust uuele on vähevõitu. Kombineerituna kehva riigikeele oskusega on tulemuseks mõnevõrra stagneerunud meetodiline baas, mis toetab heade faktiteadmiste omandamist, samuti tulemusi olümpiaadidel, kuid mitte õppuri enesejuhtimist ning autonoomiat. Olukorra parandamiseks on tarvis süsteemset koordineeritud lähenemist koostöö edendamiseks ja avatuse suurendamiseks selge eestvedamise ning kokku lepitud rollijaotusega. Seejuures tuleks kaasata partnereid nii linnas kui väljaspool. Sel viisil hakkaksid head praktikad ja uuendused paremini levima.

Õpetajaskond Narvas vananeb. Ligi pooled õpetajatest nii lasteaedades kui koolides on vanemad kui 50 eluaastat. Järgmise kümne aasta jooksul on juurde tarvis vähemalt 40 õpetajat koolides ja teist sama palju lasteaedades. Viimaste puhul langeb vajadus pikas perspektiivis (2040. aastaks) tulenevalt nõudluse vähenemisest nulli lähedale. Teiseks suureks personaliga seonduvaks probleemiks on **hariduslike erivajadustega lastega tegelevate tugispetsialistide** (psühholoog, logopeed, sotsiaalpedagoog, eripedagoog) puudujääk. Asutuste hinnangul on puudu isegi kuni 57 ametikohta, mis rahalises vääringus tähendab umbes 1,3 miljoni euro suurust lisakulu aastas. **Samas ei ole sellises mahus tugispetsialistide palkamine otstarbekas ega teostatav**, sest nii palju ei ole neid kuskilt võtta. Siiski tuleb arvestada, et tugispetsialistide puudujääk on märkimisväärne.

Vajaliku personali leidmine ei tohiks sellises olukorras olla iga üksiku haridusasutuse vastutusel, vaid värbamisega tuleks tegeleda tsentraalselt. See vähendaks ka linnasisest konkurentsi. **Samuti on otstarbekas vaadata üle hariduse tugiteenuste pakkumise korraldus tervikuna.** On võimalik, et ümberkorraldused (näiteks teatud teenuste tsentraliseerimine) aitaks personalivajadust vähendada, kuna teenuse pakkumine muutub optimaalsemaks. **Kaalumist väärrib suurema kompetentsi koondamine Paju Kooli juurde, kus see praegugi kõrgem on.** See võimaldaks pikas plaanis välja arendada kogu linna haridusasutusi teenindava kompetentsikeskuse.

Haridusvõrguga seonduv kaks peamist probleemi – elanikkonna kahanemine ja korrast ära hooned. Sisuliselt on Narva haridusvõrk eksisteerinud muutmata kujul ligi 15 aastat hoolimata järjest kahanevast elanikkonnast (v.a mõned väiksemate lasteaedade sulgemised ja Peetri Kool, millel ei olnud võrgustikule olulist mõju). Viimase 15 aasta jooksul on lasteaiaaeglaste laste arv kahanenud 1200 ning põhikooli- ja gümnaasiumieas laste oma u 2200 võrra. Peamine kahanemine on aga toimunud perioodi alguspoolel. Viimased viis aastat on olnud suhteliselt stabiilse laste arvuga. Koostatud rahvastikuprognosis näitab, et kahanemine aga jätkub. Prognoosiperioodi lõpuks aastal 2040 on nii lasteaia- kui ka põhikoolieas lapsi vastavalt kuni 40% ja 50% võrra vähem. Gümnaasiumieas noori saab olema kuni 45% võrra vähem.

Lasteaiaaeglaste laste arv stabiliseerub õppeaastal 33/34 umbes 1500 lapse tasemel. See tähendab, et võrreldes praegusega võib neid olla kuni 1000 võrra vähem. Arvestades, et Narva linnas on lasteaedades normatiivselt 2535 kohta, tähendab see vajadust edaspidi pinda olulisel määral koomale tõmmata.

Üheks võimaluseks on lähtuda järgmises tabelis moodustunud n-ö pingereast (Tabel 31, Tabel 32 ja Tabel 33), kus kõige kõrgema koondhindega asutused on kehvas seisus nii asukoha, kulu kui ka tehnilise seisukorra poolest⁴⁵.

Punamütsikese osas on otsus eelnevalt tehtud, vana hoone aadressil Kreenholmi 8a lammutatakse ja ehitatakse uus tänapäevane eestikeelne lasteaed Eesti Gümnaasiumiga samasse piirkonda (Kraavi 1). Samuti näeb linna kehtiv üldplaneering ette lasteaia Pääsuke lammutamist. Samas on tegemist küllalt kõrge koondhindangu saanud lasteaia, mistõttu ei ole otstarbekas seda esimeses järjekorras likvideerima hakata. Pigem tuleks seda käsitleda koostoimes Mõisa 6 uue lasteaia rajamisega peale siinse arengukava perioodi lõppu ehk peale 2030. aastat.

⁴⁵ Tabelis on kõik asutused, et kogu lasteaia võrgust oleks terviklik ülevaade. Seetõttu kajastuvad nimekirjas ka lasteaiaid Pingviin ja Muinasjutt, kus on suur toevajadusega laste hulk, ja Punamütsike, mille osas on lammutamine otsustatud.

Eraldi välja toomist vajavad veel Muinasjutt ja Pingviin, kus on keskmisest suurem toevajadusega laste hulk. Sellest tulenevalt on nende kulud teistest suuremad.

Hindamise tulemusena väärrib kaalumist lasteaedade Kaseke, Tareke, Karikakar ja Tuluke tegevuse ümberkorraldamine (liitumine, tegevuse lõpetamine) selliselt, et hoonetest oleks võimalik väljuda⁴⁶.

⁴⁶ Pikemas plaanis on elanikkonna vähenemist arvestades tõenäoliselt vajalik väljuda rohkemast kinnisvarast. Antud arengukava käsitleb aga perioodi aastani 2030.

Tabel 31. Lasteaiavõrgu optimeerimise võimalused (hinnatavad näitajad)

Lasteaed	Asukoht	Staatilised näitajad					Dünaamilised näitajad	
		Võimalused			Normatiivne kohtade arv	Tehniline seisukord (ekspertiisist)	Finantsid	
		Ujula	Mänguväljak	Võimalused krundil			Kulu lapse kohta aastas	Netopind lapse kohta
Narva Lasteaed Cipollino	300 m Vikerkaarest 500 m Tulukesest	On	Korras	Vaba ruumi keskmiselt	216	6,00	5340	11,7
Narva Lasteaed Karikakar	300 m Muinasjutust 600 m Põngerjast	Ei ole	Remonditud 2015	Vaba ruumi keskmiselt	68	3,83	5842	11,7
Narva Lasteaed Kaseke	300 m Punamütsikesest 600 m Muinasjutust	Ei ole	Puudub	Vaba ruumi vähe	68	2,82	5766	11,8
Narva Lasteaed Kirsike	200 m Tarekesest 400 m Potsatajast	Ei ole	Remonditud 2018	Vaba ruumi keskmiselt	180	3,16	5493	12,3
Narva Lasteaed Käoke	400 m Sädemekesest 600 m Tulukesest	Ei ole	Remonditud 2021	Vaba ruumi keskmiselt	196	3,54	5416	21,2
Narva Lasteaed Muinasjutt	300 m Karikakrast 600 m Kasekesest	Ei ole	Remonditud 2018	Vaba ruumi keskmiselt	52	3,16	9509	12,9
Narva Lasteaed Pingviin	400 m Punamütsikesest 300 m Potsatajast	On	Korras	Vaba ruumi keskmiselt	145	6,00	8138	14,3
Narva Lasteaed Potsataja	200 m Tarekesest 300 m Pingviinist	Ei ole	Korras	Vaba ruumi keskmiselt	196	3,91	5405	13,9
Narva Lasteaed Punamütsike	300 m Kasekesest 400 m Pingviinist	Ei ole	Puudub	Vaba ruumi keskmiselt	130	1,00	6646	26,1
Narva Lasteaed Põngerjas	600 m Karikakrast 700 m Sipsikust	Ei ole	Remonditud 2015	Vaba ruumi palju	203	3,01	5234	12,6
Narva Lasteaed Päikene	500 m Kasekesest 600 m Punamütsikesest	On	Korras	Vaba ruumi palju	154	6,00	5210	9,6
Narva Lasteaed Pääsuke	1 km Päikesest	Ei ole	Korras	Vaba ruumi palju	88	3,73	6139	12,7
Narva Lasteaed Sipsik	700 m Põngerjast	On	Remonditud 2017	Vaba ruumi keskmiselt	202	4,01	5255	12,7
Narva Lasteaed Sädemeke	400 m Käokesest 300 m Tulukesest	Ei ole	Korras	Vaba ruumi keskmiselt	186	2,88	5417	19,9
Narva Lasteaed Tareke	200 m Potsatajast 200 m Kirsikesest	Ei ole	Puudub	Vaba ruumi keskmiselt	167	3,21	5058	15,0
Narva Lasteaed Tuluke	400 m Vikerkaarest 300 m Sädemekesest	Ei ole	Puudub	Vaba ruumi palju	176	2,95	5358	15,9
Narva Lasteaed Vikerkaar	300 m Cipollinost 400 m Tulukesest	Ei ole	Remonditud 2016	Vaba ruumi keskmiselt	108	3,94	5472	15,5

Tabel 32. Lasteaiavõrgu optimeerimise võimalused (hindamise tulemused)

Lasteaed	Asukoht	Ujula	Mänguväljak	Võimalused krundil	Normatiivne kohtade arv	Tehniline seisukord (ekspertiisist)	Kulu lapse kohta aastas	Netopind lapse kohta	Koondhinnang
Narva Lasteaed Cipollino	6	1	1	3	1,00	1,00	3,37	2,68	19,05
Narva Lasteaed Karikakar	6	6	3	3	5,11	3,17	3,69	2,68	32,65

Narva Lasteaed Kaseke	6	6	6	6	5,11	4,18	3,64	2,72	39,65
Narva Lasteaed Kirsike	6	6	3	3	2,00	3,84	3,47	2,84	30,14
Narva Lasteaed Käoke	6	6	1	3	1,56	3,46	3,42	4,87	29,30
Narva Lasteaed Muinasjutt	6	6	3	3	5,56	3,84	6,00	2,96	36,36
Narva Lasteaed Pingviin	6	1	1	3	2,97	1,00	5,13	3,30	23,40
Narva Lasteaed Potsataja	6	6	1	3	1,56	3,09	3,41	3,18	27,24
Narva Lasteaed Punamütsike	6	6	6	3	3,39	6,00	4,19	6,00	40,58
Narva Lasteaed Põngerjas	3	6	3	1	1,36	3,99	3,30	2,89	24,54
Narva Lasteaed Päikene	6	1	1	1	2,72	1,00	3,29	2,22	18,23
Narva Lasteaed Pääsuke	1	6	1	1	4,56	3,27	3,87	2,92	23,62
Narva Lasteaed Sipsik	3	1	3	3	1,39	2,99	3,32	2,92	20,61
Narva Lasteaed Sädemeke	6	6	1	3	1,83	4,12	3,42	4,57	29,94
Narva Lasteaed Tareke	6	6	6	3	2,36	3,79	3,19	3,45	33,79
Narva Lasteaed Tuluke	6	6	6	1	2,11	4,05	3,38	3,66	32,20
Narva Lasteaed Vikerkaar	6	6	3	3	4,00	3,06	3,45	3,57	32,09

Tabel 33. Lasteaiavõrgu optimeerimise võimalused (pingerida)

Lasteaed	Koondhinne
Narva Lasteaed Päikene	18,23
Narva Lasteaed Cipollino	19,05
Narva Lasteaed Sipsik	20,61
Narva Lasteaed Pingviin	23,40
Narva Lasteaed Pääsuke	23,62
Narva Lasteaed Põngerjas	24,54
Narva Lasteaed Potsataja	27,24
Narva Lasteaed Käoke	29,30
Narva Lasteaed Sädemeke	29,94
Narva Lasteaed Kirsike	30,14
Narva Lasteaed Vikerkaar	32,09
Narva Lasteaed Tuluke	32,20
Narva Lasteaed Karikakar	32,65
Narva Lasteaed Tareke	33,79
Narva Lasteaed Muinasjutt	36,36
Narva Lasteaed Kaseke	39,65
Narva Lasteaed Punamütsike	40,58

Põhikoolialiste arv jätkab kahanemist kuni prognoosiperioodi lõpuni (2040). Kümne aasta pärast on lapsi kuni 1300 ja 20 aasta pärast kuni 2400 võrra vähem. Arvestada tuleb, et riigi põhikoolid tagavad aastaks 2023 kokku kuni 560 kohta. Vanusegrupi eeldatav suurus on sel õppeaastal ligikaudu 4600. Seega on munitsipaalkoolides kohtade vajadus u 4000, mis ajas järk-järgult kahaneb. Kui riigi põhikoolides jääb kohtade arv prognoosiperioodi lõpuni muutumatuks, on õppeaastal 41/42 vajadus ligikaudu 2000–2400 põhikoolikoha järele.

Üheks võimaluseks on lähtuda järgmises tabelis moodustunud n-ö pingereast (Tabel 34, Tabel 35 ja Tabel 36) kus kõige kõrgema koondhindega asutused on kehvas seisus nii asukoha, kulu kui ka tehnilise seisukorra poolest⁴⁷.

Tabeli ja eelneva analüüsi põhjal saab koolivõrgu osas teha järgmised järeldused:

- Kreenholmi Gümnaasium asub eraldi linnaosas teistest koolidest suhteliselt kaugel. Tasakaalustatuse huvides on tõenäoliselt mõistlik kooli säilitamine.
- Suhteliselt lähestikku paiknevad Keeltelütseum, Pähklimäe Gümnaasium ja Soldino Gümnaasium. Neist kolmest on Soldino kõige madalamal positsioonil.
- Kõige kehvemal positsioonil on Narva Paju Kool. Samas on tegemist n-ö erijuhtumiga, sest hoolimata Haridus- ja Teadusministeeriumi poliitikast rakendada kaasavat haridust täiel määral, ei ole see lõplikult võimalik peaaesjalikult kahel põhjusel: 1) Narvas (ja tegelikult ka mujal Eestis) puudub võimekus kõikide asutuste varustamine vajalike tugispetsialistidega, 2) osad õpilastest vajavad siiski rahulikumat koolikeskkonda, mida suured asutused pakkuda ei suuda. Seega on vaja leida lahendus suurema toevajadusega õpilastele hariduse pakkumiseks. Võimalik on:
 - Paju Kooli hoone lammutamine ja uue ehitamine samasse asukohta, tuues ka õpilaskodu samale kinnistule.
 - Suurema toevajadusega lastele uue kooli rajamine koos õpilaskoduga mõnes muus linna piirkonnas. Selle kasuks räägib asjaolu, et praegune kool asub peamistes liikumisteedest eemal.
 - Paju Koolile ruumide leidmine mõnes muus linna omandis olevas asutuses. See eeldab esmalt põhjaliku ja läbimõeldud ruumiprogrammi koostamist Paju Koolile ning selle võrdlemist olemasolevate võimalustega – milline hoone selleks kõige paremini sobib ja kõige vähem ümberehitamist vajab.

⁴⁷ Pingereas on need koolid, mida otsused puudutavad. Keslinna Gümnaasiumi osas on otsus tehtud, seega ei olnud mõtet seda pingereas kajastada. Samuti ei puuduta pingerida Narva Vanalinna Riigikooli (riigikool), Narva Õigeusu Gümnaasiumi (erakool) ja Narva Eesti Gümnaasiumi (riigikool). Samas on õigustatud Paju Kooli kajastamine, kuna tegemist on osaga koolivõrgust. Ka ei teeninda Paju Kool ainult hariduslike erivajadustega õpilasi.

Viimastel aastatel on **osalus gümnaasiumis** olnud veidi üle 50% vanuserühma 16–18 koguarvust. Kahes riigigümnaasiumis avatakse kokku 700–800 õppekohta ning ca 40 õppekohta on Narva Õigeusu Gümnaasiumi gümnaasiumiastmes. Kui need täituvad, jääb siiski osa teenuse vajadusest katmata kuni õppeaastani 28/29. **Arvestuslikult on kõrghetkel (23/24) linna tarvis veel 140–180 gümnaasiumikohta.**

Siit tekib küsimus, millise kooli gümnaasiumiosa oleks kõige otstarbekam säilitada⁴⁸. Lähtudes gümnaasiumiõpilaste arvust koolide lõikes ja keskmise gümnaasiumi klassi suuruses võrreldes keskmise põhikooli klassiga, on parimas positsioonis Keeltelütseum 171 gümnaasistiga. Alternatiiviks võib pidada ka Kreenholmi Gümnaasiumi, kuid arvestusega, et linna ei jääks üle ühe munitsipaalgümnaasiumi.

⁴⁸ Tõenäoliselt ei ole mõistlik säilitada gümnaasiumiosa igas praeguses koolis, vähendades õpilaste arvu kokkuleppes lubatud piirini (20%). Selline lähenemine tooks kaasa probleemid õpetajate koormuste ja õpilaste valikainetega.

Tabel 34. Koolivõrgu optimeerimise võimalused (hinnatavad näitajad)

Kool	Staatilised näitajad							Dünaamilised näitajad				
	Võimalused							Finantsid		Õpilased		
	Asukoht	Ujula	Spordiväljak	Võimalused krundil	Klassi-ruumide pindala	Klassi-ruumide arv	Tehniline seisukord (eksper-tiisist)	Linna kulu õpilase kohta aastas	Riigi kulu õpilase kohta aastas	Põhi-kooli õpilaste arv	Neto-pind põhi-kooli õpilase kohta	Esimese kooliastme osakaal põhikooli õpilaste koguarvust
Narva 6. Kool	1,2 km kaugusel Kreenholmist 700 m kaugusel Soldinost	Kooli läheduses (spordikool Energia)	Renoveeritud	Spordiväljakud, kõrghaljastus, parkla, mõningal määral vaba ruumi	1712	27	3,20	1 760	2 729	202	29,1	24%
Narva Keeltelütseum	400 m Pähklmäest 1 km Soldinost	On	Renoveerimata, kuid korras	Staadion, kõrghaljastus, parkla, vähe vaba ruumi	2957,2	60	3,91	651	2 191	709	8,5	28%
Narva Kreenholmi Gümnaasium	1, 2 km 6. Koolist	On	Renoveeritud	Spordiväljakud, kõrghaljastus, parkla, vähe vaba ruumi	2164,7	49	3,28	783	2 316	568	10,3	31%
Narva Paju Kool	1,3 km Pähklmäest 1,4 km Keeltelütseumist	Ei ole	Renoveerimata	Spordiväljakud, kõrghaljastus, parkla, mõningal määral vaba ruumi	1688,2	33	3,81	2 639	6 777	180	22,2	23%
Narva Pähklmäe Gümnaasium	400 m Keeltelütseumist 600 m Soldinost	Ei ole	Renoveerimata, kuid korras	Staadion, kõrghaljastus, parkla, mõningal määral vaba ruumi	2544,7	53	2,67	430	2 287	933	6,2	37%
Narva Soldino Gümnaasium	600 m Pähklmäest 1 km Keeltelütseumist	Kooli läheduses (spordikool Energia)	Renoveerimata	Parkla, mõningal määral vaba ruumi	2568,2	48	2,92	524	2 440	698	8,4	27%

Tabel 35. Koolivõrgu optimeerimise võimalused (hindamise tulemused)

Kool	Asukoht	Ujula	Sportiväljak	Võimalused krundil	Klassi-ruumide pindala	Klassi-ruumide arv	Tehniline seisukord (ekspertiisist)	Linna kulu õpilase kohta aastas	Riigi kulu õpilase kohta aastas	Põhi-kooli õpilaste arv	Netopind põhikooli õpilase kohta	Esimese kooliastme osakaal põhikooli õpilaste koguarvust	Koond-hinnang
Narva 6. Kool	1	3	1	4	3,53	6	4	5	5	5	6	5	48,53
Narva Keeltelütseum	6	1	3	3	1,00	1	1	3	1	2	3	3	28,00
Narva Kreenholmi Gümnaasium	1	1	1	5	2,61	3	3	4	3	4	4	2	33,61
Narva Paju Kool	1	6	6	2	3,57	5	2	6	6	6	5	6	54,57
Narva Pähklikmäe Gümnaasium	6	6	3	1	1,84	2	6	1	2	1	1	1	31,84
Narva Soldino Gümnaasium	6	3	6	6	1,79	4	5	2	4	3	2	4	46,79

Tabel 36. Koolivõrgu optimeerimise võimalused (pingerida)

Kool	Koondhinnang
Narva Keeltelütseum	28,00
Narva Pähklikmäe Gümnaasium	31,84
Narva Kreenholmi Gümnaasium	33,61
Narva Soldino Gümnaasium	46,79
Narva 6. Kool	48,53
Narva Paju Kool	54,57

Investeeringuvajadus suurem kui linna finantsvõimekus. Kõikide olemasolevate lasteaia- ja koolihoonete täielikuks rekonstrueerimiseks võib kuluda kuni 78 miljonit eurot. Samas pole ilmselgelt eelpool toodud arvesse võttes nii suure haridustaristu järele vajadust. Seega on ka reaalne investeerimisvajadus väiksem. Praegu on sobiv aeg munitsipaalharidussüsteemis ümberkorraldustega alustamiseks.

Linn on omale võtnud kohustuse vähendada õppepinda 7000 m² võrra. Seda on võimalik saavutada ühest koolihoonest väljumise teel. Lähtudes Soldino Gümnaasiumi hoonest, tuleb arvesse võtta järgmist⁴⁹:

- Kooli sulgemisel vajavad õppekohta u 700 põhikooliõpilast.
- Kreenholmi ja Pähklimäe Gümnaasiumiosa sulgemine vabastab u 200 õppekohta.
- Tihendades ajutiselt (ajas jätkab õpilaste arv vähenemist) ruumitingimusi Keeltelütseumis ja Kreenholmis 7 ruutmeetri õpilase kohta, on võimalik ära paigutada u 500 õpilast, neist ligi 300 Kreenholmi ja 200 Keeltelütseumi. Riigi põhikoolikohtade arv vähendab tihendamise vajadust.

Keskpikas perspektiivis on vaja otsust ka **Täiskasvanute Kooli** osas. Viimastel aastatel on huvi õppimise vastu märkimisväärselt tõusnud. Teisalt on ka kutsehariduskeskus avaldanud soovi asutuste liitmise vastu.

Ei ole võimalik prognoosida, mida teeb Täiskasvanute Kooli õpilaste arv peale mittestatsionaarse õppe avamist kutsehariduskeskuses. Seetõttu on mõistlik esialgu aasta-paar kooli sulgemisega oodata ja vaadata, mis õpilaste dünaamikaga tegelikult juhtuma hakkab. Iga-aastane kulu linnale on u 122 tuhat eurot aastas, mis haridusvaldkonna koguelarvet arvestades on pigem tagasihoidlik.

Ootamise kasuks räägib ka asjaolu, et hiljem pole võimalik kooli enam uuesti taasavada, kui vajadus peaks püsima.

⁴⁹ Reaalsed ümberkorraldused tulevad kõne alla peale riigigümnaasiumite valmimist, kuna nendega kaasneb täiendava õppepinna loomine. Enne seda ei pruugi hoonetes olla piisavalt vaba ruumi õppurite ümberpaigutamiseks.